

**कायदेविषयक
मार्गदर्शन मोफत**

संपर्क
ॲड. सिद्धार्थ
MVsc, MBA, LL.M
मो नं ९४२२१५३९४५९

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

दि. ८ मे 2026

1972- गुरु
महास्थवीर चंद्रमणी
परिनिर्वाण दिन
1955- मुंबई येथे
सर्व भारतीयांनी बौद्ध
धर्म स्वीकारावा असे डॉ. बाबासाहेब
आंबेडकरांनी
आवाहन केले. **संकलन प्रा. यशवंत दुपटे**

दैनिक किंमत : ₹ ५/-

Daily Rate: Rs. 5/-

शुक्रवार, ८ मे २०२६

Friday, 8 May 2026

धम्म संगोष्ठीच्या 393 व्या धम्मसभेत भारत-जपानमधील बौद्ध संस्कृतीवर चिंतन

बौद्ध धम्मामुळेच जपानसारखे देश प्रगत झाले : भदंत संघरत्न माणके

नागपूर : 'भारतामध्ये कार्यक्रमाची सुरुवातीची वेळ सांगितली जाते, मात्र शेवटची वेळ निश्चित नसते. परंतु जपानमध्ये प्रत्येक कार्यक्रमाची सुरुवात आणि समाप्तीची वेळ ठरलेली असते व त्याचे काटेकोर पालन केले जाते. ही शिस्त आणि बौद्ध धर्मातील मूल्येच जपानच्या प्रगतीमागील मुख्य शक्ती आहेत,' असे प्रतिपादन भदंत संघरत्न माणके यांनी केले. धम्म संगोष्ठीची 393 वी धम्मसभा गुरुवार, दि. 7 मे 2026 रोजी बहुजन सौरभ कार्यालयात आयोजित करण्यात आली होती. 'जपान आणि भारतातील बौद्ध धम्म' या विषयावर मार्गदर्शन करताना भदंत संघरत्न माणके बोलत होते. भदंत संघरत्न माणके यांनी भारत, चीन, कोरिया आणि जपानमधील बौद्ध संस्कृती, परंपरा आणि धम्मप्रसाराचा इतिहास उलगडून सांगितला. ते म्हणाले की, एकेकाळी जपानला पोहोचणे अत्यंत कठीण होते, परंतु आज जग जवळ आले आहे. बौद्ध धम्म जगभर वेगवेगळ्या स्वरूपात दिसून येतो. भारत आणि जपानमधील बौद्ध संस्कृतीमध्ये मोठी भिन्नता असूनही दोन्ही देशांचा पाया बुद्धाच्या विचारांवर उभा आहे. ते पुढे म्हणाले की, चीनमधील युवान च्वांग, इत्सिंग आणि फाईथान यांसारख्या प्रवाशांमुळे बौद्ध धर्माचा चीनमध्ये प्रसार झाला. त्यानंतर चीनमधून कोरिया, थायलंड आणि जपानमध्ये धम्म पोहोचला. बौद्ध धम्मामुळे अनेक देशांनी सामाजिक, सांस्कृतिक आणि आर्थिक प्रगती साधली. अन्य धर्मांचे ग्रंथ आकाराने लहान असले तरी बुद्ध धम्मचे त्रिपिटक आणि 84 हजार गाथांचा संग्रह मानवतेचा महान बौद्धिक ठेवा आहे. भगवान बुद्धांनी ज्ञानप्राप्तीनंतर लोककल्याणासाठी अखंड भ्रमण केले. त्यांनी विपर्ययना सोडली नाही आणि मानवसृष्टीचा संदेश दिला, असेही त्यांनी नमूद केले. या प्रसंगी भते धम्मशिखर यांनी भदंत संघरत्न माणके यांच्या भारतासह विविध देशांतील धम्मकार्याचा परिचय करून दिला. त्यांनी

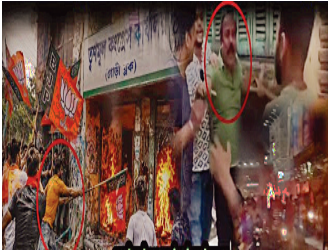
सांगितले की, भदंत माणके हे आंतरराष्ट्रीय स्तरावर बौद्ध धर्माचा प्रचार-प्रसार करत असून भारत-जपान सांस्कृतिक संबंध दृढ करण्याचे कार्य करत आहेत. सर्वोच्च न्यायालय, दिल्ली येथील अधिवक्ता शांतीप्रकाश यांनी महाबोधी महाविहार आणि दिल्ली न्यायालयातील बौद्ध धर्माच्या स्थितीवर भाष्य केले. त्यांनी सांगितले की, बौद्ध समाजाने आपल्या धार्मिक आणि सांस्कृतिक हक्कांसाठी अधिक सजग राहण्याची गरज आहे. सभेचे अध्यक्ष डॉ. प्रदीप आगलावे यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात कांचीपुरम येथील पाली बौद्ध विश्वविद्यालयाचा उल्लेख करत दक्षिण भारतातील बौद्ध संस्कृतीचा इतिहास मांडला. ते म्हणाले की, कांचीपुरमचे चीन आणि जपानशी प्राचीन सांस्कृतिक संबंध होते. दक्षिण भारतात पाली आणि बौद्ध संस्कृतीचा न्हास झाला, मात्र बौद्ध धर्माचा प्रभाव आजही विविध स्वरूपात टिकून आहे. मुस्लीम आणि ख्रिश्चन धर्माच्या प्रसाराच्या पद्धतींचा उल्लेख करत त्यांनी बौद्ध धर्माचा प्रसार हा तत्त्वज्ञान, करुणा आणि भिक्खूवृत्त्या यांच्यावर अवलंबून असतो असा दावा केला. यावेळी जपानमधील बौद्ध धर्माचा प्रसार हा तत्त्वज्ञान, करुणा आणि भिक्खूवृत्त्या यांच्यावर अवलंबून असतो असा दावा केला. यावेळी जपानमधील बौद्ध धर्माचा प्रसार हा तत्त्वज्ञान, करुणा आणि भिक्खूवृत्त्या यांच्यावर अवलंबून असतो असा दावा केला. यावेळी जपानमधील बौद्ध धर्माचा प्रसार हा तत्त्वज्ञान, करुणा आणि भिक्खूवृत्त्या यांच्यावर अवलंबून असतो असा दावा केला.

कार्यातून झाल्याचे स्पष्ट केले. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी धम्म संगोष्ठीचे सक्रिय कार्यकर्ते विनय आणि उर्मिला वानकर यांच्या विवाहाच्या सुवर्णमहोत्सवी वर्षांनिमित्त त्यांचा सत्कार करण्यात आला. त्यांच्या भावी आयुष्यासाठी उपस्थितांनी मंगलकामना व्यक्त केल्या. प्रा. संथ्या राजुकर यांनी वक्तृत्वाचा परिचय करून दिला. अनिल भगत यांनी धम्मगीत सादर करून कार्यक्रमाची सुरुवात केली. प्रमुख अतिथी अॅड. डॉ. सिद्धार्थ कांबळे यांनी स्वतःचा वेळ भदंत संघरत्न माणके यांना देऊन वेळेचे महत्त्व कृतीतून दाखवून दिले. कार्यक्रमाचे संचालन श्रीराम बनसोड यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन शारदा देवळे यांनी मानले. धम्मपालन गाथेने कार्यक्रमाची सांगता झाली. भरगच्च सभेला अनेक उपासक, सामाजिक कार्यकर्ते आणि मान्यवर उपस्थित होते.

बंगालमध्ये हिंसाचार सुरूच...

कोलकाता : विधानसभा निवडणुकांनंतर पश्चिम बंगालमध्ये हिंसाचार वाढतच आहे. राज्यातील अनेक भागांमध्ये भाजप आणि तृणमूल काँग्रेसच्या कार्यकर्त्यांमध्ये संघर्ष झाल्याचे वृत्त आहे. गुरुवारी, हावडा येथील शिवपूरच्या चौरा बस्ती परिसरात भाजप आणि तृणमूल काँग्रेसच्या कार्यकर्त्यांमध्ये हिंसक संघर्ष झाल्याचे वृत्त आहे. या घटनेत एक जण जखमी झाला आहे.

निकाल जाहीर झाल्यापासून राज्याच्या विविध भागांमध्ये रकपात उसळला आहे. निवडणुकीचे निकाल जाहीर झाल्यानंतर शांतता परत येण्याऐवजी, हिंसाचार आणि राजकीय संघर्षाच्या घटना अत्याहतपणे सुरू आहेत. उत्तर 24 परगणा जिल्ह्यातील पाणीहाटी परिसरात भाजप कार्यकर्त्यांना लक्ष्य

करून बॉम्बस्फोट घडवण्यात आले. लोक विजयाचा जल्लोष करत असतानाच, या हिंसक घटनांनी सामान्य माणसाच्या मनात भीती निर्माण केली आहे. हा हिंसाचार एकाच भागापुरता मर्यादित नाही; बसीरहाट, बारानगर आणि हावडा यांसारख्या भागांतूनही अशाच प्रकारच्या घटना समोर येत आहेत. उत्तर 24 परगणा जिल्ह्यातील पाणीहाटी परिसरात गुरुवारी सकाळी घडलेल्या या घटनेने सर्वांना धक्का बसला आहे. पोलिसांकडून मिळलेल्या माहितीनुसार, पाणीहाटी नगरपालिकेच्या वॉर्ड क्रमांक 2 मधील दत्ता रोडवर काही भाजप कार्यकर्ते स्थानिक लोकांसोबत उभे राहून बोलत होते. अचानक, दोन बाईकवरून चार हल्लेखोर आले. कोणताही विचार न करता, हल्लेखोरांनी तिथे उभ्या असलेल्या कार्यकर्त्यांवर एकापाठोपाठ एक तीन कच्चे बॉम्ब फेकले आणि घटनास्थळवरून पळून गेले. बॉम्बस्फोटांचा आवाज इतका मोठा होता की संपूर्ण परिसर हादरला आणि घबराट पसरली. या हल्ल्यात भाजपचे पाच कार्यकर्ते गंभीर जखमी झाले. स्फोटानंतर लगेचच, स्थानिक रहिवाशांच्या मदतीने जखमींना जवळच्या रुग्णालयात

अखिलेश यादव यांनी ममता बॅनर्जी यांनी घेतली भेट

कोलकाता : पश्चिम बंगाल निवडणुकीच्या निकालानंतर अखिलेश यादव बंगालमध्ये दाखल झाले. तिथे त्यांनी तृणमूल काँग्रेसच्या सर्वेसर्वा ममता बॅनर्जी यांची भेट घेतली. बंगालमधील 15 वर्षांच्या टीएमसी राजवटीचा अंत आणि भाजपच्या प्रचंड विजयानंतरची ही त्यांची पहिलीच भेट आहे. या भेटीदरम्यान अखिलेश म्हणाले की, 'दीदी' नेहमीच भाजपच्या डोळ्यात खुपणाऱ्या काट्यासारख्या राहिल्या आहेत. अखिलेश यांचा विश्वास आहे की, यावेळी संख्याबळ जरी त्यांच्या बाजूने नसले तरी, ममता बॅनर्जी एका योद्ध्याप्रमाणे लढल्या आहेत. ममता बॅनर्जी स्वतः अखिलेश यादव यांना रोण्यासाठी गेटवर आल्या, तर त्यांचे भाचे अभिषेक बॅनर्जी यांनी भेटी मारून त्यांचे स्वागत केले. भेटीदरम्यान, अखिलेश यादव यांनी ममता बॅनर्जी यांना शाल पांघरून त्यांचा सन्मान केला आणि म्हणाले, 'दीदी, तुम्ही हरलेल्या नाहीत.' अखिलेश यांनी ममता बॅनर्जी आणि अभिषेक बॅनर्जी यांच्या ठांवाची प्रशंसा करत म्हटले, 'ज्या पद्धतीने तुम्ही निवडणूक लढवता, ते खरोखरच कौतुकास्पद आहे.'

नेण्यात आले, जिथे त्यांच्यावर सध्या उपचार सुरू आहेत. या घटनेनंतर, परिस्थिती चिघळू नये म्हणून खरदाह पोलीस ठाण्यातील पोलीस आणि मोठ्या संख्येने केंद्रीय दल तैनात करण्यात आले. पोलीस आता सीसीटीव्ही फुटेजच्या आधारे चार हल्लेखोरांचा शोध घेत आहेत. भाजप नेते सुबेंद्र अधिकारी यांचे वैयक्तिक सहाय्यक चंद्रनाथ रथ यांच्या हत्येनंतर काही तासांतच पाणीहाटीमध्ये ही घटना घडली आहे. हावडा: हावडामधील शिवपूरच्या चौबस्ती परिसरात भाजप आणि टीएमसी कार्यकर्त्यांमध्ये हिंसक संघर्ष झाला, ज्यात एक जण जखमी झाला. पोलीस आयुक्त अखिलेश चतुर्वेदी यांनी घटनास्थळी दाखल होऊन सूत्रे हाती घेतली.

महत्त्वाच्या बातम्या

टीव्हीके प्रमुख विजय तामिळनाडूच्या

राज्यपालाविरोधात सर्वोच्च न्यायालयात...

चेन्नई : तामिळनाडूमध्ये नवीन सरकार स्थापनेबाबतचे सस्पेंस कायम आहे. टीव्हीकेचे प्रमुख विजय यांनी गुरुवारी पुन्हा एकदा राजभवनाला भेट देऊन राज्यापाल राजेंद्र विक्शनथ अलेंकर यांची भेट घेतली. मात्र, केवळ सर्वात मोठा पक्ष असल्यामुळे सरकार स्थापन करण्याचा मार्ग सोपा होणार नाही, असे राज्यपालांनी स्पष्टपणे सूचित केले आहे. राज्यपाल राजेंद्र यांनी स्पष्ट केले आहे की, पदग्रहण करण्यापूर्वी 118 आमदारांचा पाठिंबा सिद्ध करावा लागेल. आता प्रश्न असा निर्माण झाला आहे की, विजय यांचे पुढील पाऊल काय असेल? विजय राज्यपालाविरोधात सर्वोच्च न्यायालयात वद मागणीत का, असाही प्रश्न उपस्थित होत आहे. दरम्यान, काँग्रेसचे खासदार आणि ज्येष्ठ वकील अभिषेक मनु सिंघवी यांनी एक महत्त्वपूर्ण विधान केले आहे. तामिळनाडूमध्ये सरकार स्थापन करण्यासाठी टीव्हीके सर्वोच्च न्यायालयात जाऊ शकते का, असे विचारले असता सिंघवी म्हणाले, ते तसे करतील की नाही हे मी सांगू शकत नाही, परंतु यात शंका नाही की त्यांच्यासाठी सर्व घटनात्मक आणि कायदेशीर मार्ग खुले आहेत.

सूर्याच्या तीव्रतेमुळे जुने उपग्रह

पृथ्वीवर कोसळत आहेत : इस्रो

नवी दिल्ली : सूर्याची वाढती तीव्रता जुने उपग्रह त्यांच्या निर्धारित कक्षेतून वेळेपूर्वीच खाली पडण्यास कारणीभूत ठरत आहे. भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेच्या (इस्रो) शास्त्रज्ञांनी ही माहिती दिली असून, अंतराळतील वाढत्या कचऱ्याबद्दल इशारा दिला आहे. इस्रोच्या नेतृत्वाखालील एका नवीन अभ्यासाने याची पुष्टी केली आहे की, सूर्याच्या वाढत्या सक्रियतेमुळे, निकामी झालेले उपग्रह आणि पृथ्वीच्या खालच्या कक्षेत असलेल्या कचरा त्यांच्या निर्धारित कक्षेतून वेळेपूर्वीच खाली पडत आहे. तिरुवनंतपुरम येथील विक्रम साराभाई अंतराळ केंद्राच्या अवकाश भौतिकी प्रयोगशाळेतील शास्त्रज्ञांनी प्रथमच हे सिद्ध केले आहे की, सौर क्रियाकलापांचा वापर करून अवकाशातील कचरा कोणत्या गतीने खाली पडेल याचा अंदाज वर्तवता येतो. 'फ्रंटियर्स इन अस्ट्रॉनॉमी अँड स्पेस सायन्सेस' मध्ये प्रकाशित झालेल्या या संशोधनानुसार, जेव्हा सूर्य त्याच्या 11 वर्षांच्या क्रियाकलाप चक्रातील 67 टक्के टप्पा ओलांडतो, तेव्हा कचरा खाली पडण्याचा वेग वाढतो.

जे बदलासाठी तयार नाहीत ते

निरक्षर आहेत! : अतुल माहेश्वरी

नवी दिल्ली : निरक्षर लोक म्हणजे ते नव्हेत जे वाचू-लिहू शकत नाहीत, तर ते आहेत जे बदलत्या काळात नवीन गोष्टी शिकत नाहीत. राज्यसभेचे उपसभापती हरिवंश यांनी अतुल माहेश्वरी शिष्यवृत्तीच्या 25 यशस्वी विजेत्यांसोबत या विषयावर भाष्य केले. त्यांनी यावर जोर दिला की, आयुष्यात कोणताही शॉर्टकट नसतो. त्यामुळे, यश मिळवण्यासाठी कठोर परिश्रमावर लक्ष केंद्रित करा.

कोणत्याही परिस्थितीत इराणला

अण्वस्त्र बनवू देणार नाहीत : ट्रम्प

नवी दिल्ली : अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी मध्य-पूर्व संकट आणि इराण संदर्भात एक मोठे विधान केले आहे. 'आम्ही त्यांना (इराणला) उद्धवस्त करू,' असा इशारा ट्रम्प यांनी दिला आहे. त्यांनी स्पष्टपणे सांगितले की, ते कोणत्याही परिस्थितीत इराणला अण्वस्त्रे विकसित करू देणार नाहीत.

एआय तंत्रज्ञानासह देशभरातील 76

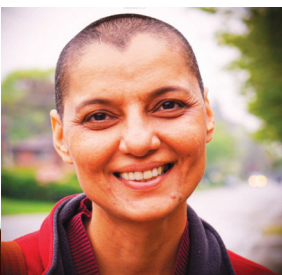
रेल्वेस्थानकांचा कार्यापालट

नवी दिल्ली : सण आणि प्रचंड गर्दीच्या काळात स्थानकांवर गोंधळ आणि अपघात टाळण्यासाठी भारतीय रेल्वे कडक सुरक्षा उपाययोजना लागू करेल. रेल्वे भूविकास प्राधिकरण (आरएलडीए) देशभरातील 76 प्रमुख रेल्वे स्थानकांच्या कार्यापालटासाठी अत्याधुनिक सुरक्षा मॉडेलचा अवलंब करत आहे. यासाठी होल्डिंग परिया तयार केले जातील आणि प्रकल्प व्यवस्थापनासाठी विशेष तज्ञ एजन्सीची नियुक्ती केली जात आहे. या एजन्सी एआय तंत्रज्ञान आणि आधुनिक नियंत्रण कक्षांचा वापर करून गर्दीवर नियंत्रण ठेवतील.

9 मे रोजी नागपुरात बरखा मदान व भिक्षुणी साक्य धम्मदिन्ना यांचा प्रेरणादायी संवाद

बुद्ध की करुणा और प्रज्ञा का स्त्री स्वरूप

नागपूर : बुद्ध वचनांचा स्त्री आयाम, तर्कसंवाद आणि परितर्कसंवाद या विशेष कार्यक्रमाचे आयोजन शनिवार, 9 मे 2026 रोजी सायंकाळी 6 ते 8 वाजेदरम्यान डॉ. वसंतराव देशपांडे सभागृह येथे केले आहे. बोधिपर्वकथय धम्म फाउंडेशन आणि नागपूर बुद्धिस्ट असोसिएशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने हा हृदयस्पर्शी आणि ज्ञानवर्धक समारोह आयोजित केला आहे. या कार्यक्रमाचे प्रमुख आकर्षण म्हणजे पूर्वीच्या बॉलीवुड अभिनेत्री व मॉडेल बरखा मदान आणि भिक्षुणी साक्य धम्मदिन्ना यांचा विशेष संवाद. बुद्धांच्या प्रज्ञा, करुणा आणि त्याग या महान गुणांचा स्त्री स्वरूपातून उलगडा या संवादातून होणार आहे. धेरवाद आणि वज्रयान या दोन्ही बौद्ध

परंपरांचा संगम या कार्यक्रमात अनुभवायला मिळणार आहे. एकेकाळी चित्रपटसृष्टीतील प्रसिद्ध अभिनेत्री, मॉडेल आणि ब्यूटी क्रीन म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या बरखा मदान यांनी 2012 मध्ये ग्लॅमर, प्रसिद्धी आणि भौतिक सुखांचा त्याग करून बुद्ध धर्माची दीक्षा घेतली. आज त्या वज्रयान परंपरेत ज्ञालटन समतेने या नावाने ओळखल्या जातात. त्यांच्या जीवनप्रवासात बाह्य

इगमगाटापासून अंतर्मनाच्या शांततेपर्यंतचा प्रेरणादायी प्रवास दखलेला आहे. तर हरयाणातील भिक्षुणी साक्य धम्मदिन्ना यांनी अत्यंत लहान वयात बुद्ध धर्माची शरण घेत आपले संपूर्ण जीवन साधना, सेवा, अधिधम्म अध्ययन आणि धम्म प्रचारासाठी अर्पण केले आहे. त्यांच्या वाणीतून बुद्धांच्या करुणेचा संदेश समाजापर्यंत पोहोचत असून

त्या हजारो महिलांसाठी प्रेरणास्थान ठरत आहेत. या समारोहात दोन्ही मान्यवर आपल्या वैयक्तिक अनुभवांद्वारे, साधनेतील अनुभूतींद्वारे आणि बुद्ध धर्मावरील समर्पणातून श्रोत्यांना आत्मिक उन्नतीचा संदेश देणार आहेत. हा कार्यक्रम केवळ व्याख्या नसून मनपरिवर्तन आणि अंतर्मनाला स्पर्श करणारा आध्यात्मिक अनुभव उरणार असल्याचे आयोजकांनी सांगितले. कार्यक्रमाला नागरिकांनी मोठ्या संख्येने उपस्थित राहावे, असे आवाहन अमन कांबळे आणि तक्षशिला वाघधरे यांनी केले आहे. असून सभागृहाची आसनसंख्या मर्यादित असल्याने उपस्थितांनी वेळेत पोहोचावे, असेही आवाहन केले आहे.

लंडन येथील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हाऊसमध्ये भीम जयंती कॅलेंडरचे प्रकाशन

लंडन : प्रबुद्ध इंटरनॅशनल, आंबेडकरी प्रज्ञा परिषद (AIM) यांच्या वतीने दरवर्षीप्रमाणे भीम जयंती कॅलेंडर 2026 चे प्रकाशन उत्साहात संपन्न झाले. सन 2021 पासून हे कॅलेंडर दरवर्षी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या ऐतिहासिक निवासस्थानी प्रकाशित करण्यात येत असून त्याचे मोफत वितरण केले जाते. 30 एप्रिल 2026 रोजी अहमदाबाद येथील अनिता मेघराज वानखेडे या दांपत्यांच्या हस्ते भीम जयंती कॅलेंडरचे प्रकाशन करण्यात आले. या प्रसंगी उपस्थित मान्यवरांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांचे जागतिक स्तरावर संवर्धन यांच्या वतीने दरवर्षीप्रमाणे भीम जयंती कॅलेंडर 2026 चे प्रकाशन उत्साहात संपन्न झाले. सन 2021 पासून हे कॅलेंडर दरवर्षी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या ऐतिहासिक निवासस्थानी प्रकाशित करण्यात येत असून त्याचे मोफत वितरण केले जाते. 30 एप्रिल 2026 रोजी अहमदाबाद येथील अनिता मेघराज वानखेडे या दांपत्यांच्या हस्ते भीम जयंती कॅलेंडरचे प्रकाशन करण्यात आले. या प्रसंगी उपस्थित मान्यवरांनी डॉ.

प्रज्ञा
“अद्भुतो बलदो होति वर्यदो होति वणणदो ।
यानदो सुखदो होति दिपदो होति वुक्खदा ।”
“अन्नाचा दाता बल (शक्ती) देणारा होता. वरू दान देणारा दाता रूपसौंदर्य देतो. यान (वाहन) दान देणारा दाता सुख देणारा होतो आणि प्रदिप दान देणारा दान चक्षु (डोळे) देणारा होतो”

धम्मदेसना

वैशाख पौर्णिमा (बुद्ध पौर्णिमा) चे सुवर्ण पर्वचे औचित्य साधुन पुज्य **भदंत धम्मबोधि महाधरे** यांचे **द्वितीय पुण्यानुमोदनादिना निमित्त धम्मदेसनाचा कार्यक्रम** आयोजित करण्यात येत आहे.

शुक्रवार दि. ८ मे २०२६

स्थळ : राहुल बुद्ध विहार, टिपु सुलतान चौक, पवन नगर, नागपूर

प्रमुख उपस्थिती

अरण्यवासी **पुज्य भदंत ज्ञानज्योती महास्थविर संघनायक** व त्यांचा भिक्खु संघ (तपोवन बुद्ध विहार संघाधाम गीरी ताडोबा तसेच पुज्य अमरज्योती, भिक्खु ट्रेनिंग व मेडिटेशन सेंटर बुद्धझरी, बोटेझरी संघ

भन्ते डॉ. वैराग्य, भन्ते विर्यानंदा, भन्ते नागसेन, भन्ते धम्मशिल, भन्ते प्रियदर्शन, भन्ते सुवर्णज्योती, भन्ते धम्मविरा, भन्ते इंद्रज्योति, भन्ते शिवली, भन्ते धम्मशिल (नागपूर), भन्ते अमरदिप, भिक्खु धम्मकिर्ती, भिक्खु नागज्योती उपस्थित राहणार आहे

कार्यक्रमाची रूपरेखा : शुक्रवार दि. ८ मे २०२६

सकाळी ९.३० वा.	: भिक्खु संघाचा आगमन
सकाळी १०.०० वा.	: धम्म ध्वजारोहण व शिल ग्रहण वंदना सुत पठण
सकाळी ११.०० ते १२.०० वा.	: भिक्खु संघात भोजनदान
दुपारी १.०० वा	: धम्मदेशना व संघदान, मंगलमैत्री समापन
दुपारी २.०० वा.	: सार्वजनीक भोजन दान

मुख्य आयोजक : भिक्खु विनय शिल आयोजक : राहुल बुद्ध विहार उपासक उपासिका संघ , पवननगर नागपूर

संपर्क : **भिक्खु विनय शिल** ☎ 7875064431, **भन्ते नागसेन** ☎ 9325238834

टिप : भदंत धम्मबोधि महाधरे यांचे उपासक, उपासीका संघ यांनी तसेच सर्व उपासक-उपासिका यांनी पांढऱ्या शुभ्र वस्त्रात उपस्थित राहून तन, मन, धनाने पूज्य अर्जित करावे.

निमंत्रण

महाराष्ट्र राज्य कास्ट्राईब

कर्मचारी कल्याण महासंघ द्वारा आणि

संविधान परिवार, भारतीय बौद्ध महासभा, समता सैनिक दल, राष्ट्रीय संयुक्त मोर्चा, ऑल इंडिया आदिवासी एम्प्लॉईज फेडरेशन, राष्ट्रीय चर्मकार महासंघ व विविध सामाजिक संघटनांचे वतीने

जाहीर चिंतन सभा

विषय :- महाराष्ट्र धार्मिक परिवर्तन अक्ट २०२६ आणि वंचित समूहावर होणारे परिणाम.

शुक्रवार-दि 8 मे 2026 रोजी, सायं 5.30 वाजता

स्थळ - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सांस्कृतिक सभागृह, उर्वेला कॉलनी वर्धा रोड, नागपूर

कार्यक्रमाचे अध्यक्ष -

मा. प्रा. डॉ. सुरक्षदेव थोसत, माजी अध्यक्ष, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली

प्रमुख मार्गदर्शक -

-मा. प्रा. डॉ. एन. व्ही. दोळे, आंबेडकरी विचारक

मा. एॅड. फिरदौस मिर्झा, वरिष्ठ अधिवक्ता, मुंबई उच्च न्यायालय नागपूर बेंच

प्रमुख अतिथी -

-मा जगजीत सिंग, अध्यक्ष, महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, नागपूर

-मा. प्रा. विजय वारसे, गांधी विचारवंत

-मा. प्रशांत मुसारी, अध्यक्ष श्री दिगम्बर जैन युवक मंडळ

मा. भन्ते पव्यासिरी, नागपूर

मा इंजि पद्माकर गणवीर, राष्ट्रीय समन्वयक, भारतीय बौद्ध महासभा

प्रमुख उपस्थिती

प्रा. डॉ. रमेश पिसे, राष्ट्रीय संयुक्त मोर्चा, प्रा मधुकर उर्डेके, ऑल इंडिया आदिवासी एम्प्लॉईज फेडरेशन, तीताधर कानडे, राष्ट्रीय चर्मकार महासंघ, काप्रेड राजेंद्र साठे, आशा प्रवर्तक संघटना

संयोजक/भूमिका - अरुण गाडे, अध्यक्ष कास्ट्राईब महासंघ

संचालन - प्रा. राहुल मुन, संविधान परिवार आभार - कवी शालिक जिल्हेकर

बिनीत : श्यामराव हाडके, बापू खोत्रागडे, संजय सायरे, संजय, गोडघाटे, डॉ. नारायण सूर्यवंशी, रवि पोथारे राजेंद्र गणवीर, डॉ. तक्षिल वासनिक, सीताराम राठोड, नागेश वाहूरवाघ, डॉ. तारकेश्वर गोळघाटे, राजेश ढंगरे, मुकुंद मेंडे, सी के सवाई धुत, केलास खोंडे

भोंदूबाबांविरुद्ध निर्णायक लढा

महाराष्ट्राने स्वतःला पुरोगामी, प्रबोधनशील आणि सामाजिक परिवर्तनाच्या परंपरेशी जोडून ठेवले आहे. महात्मा ज्योतिराव फुले, राजर्षी शाहू महाराज, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि नरेंद्र दामोदरकर यांसारख्या थोर व्यक्तींनी अंधश्रद्धा, अन्याय आणि शोषणाविरुद्ध लढा देत समाजाला वैज्ञानिक दृष्टिकोनाची दिशा दिली. मात्र, या उच्चल परंपरेला छेद देणारे वास्तव आजही आपल्यासमोर उभे आहे. अवघ्या एका महिन्यात राज्यात 13 भोंदूबाबांवर गुन्हे दाखल होणे ही केवळ आकडेवारी नाही, तर समाजाच्या विवेकाला दिलेला गंभीर इशारा आहे. नाशिकमधील अशोक खरात प्रकरणाने या समस्येची भीषणता उघड केली. स्वतःला देवाचा अवतार असल्याचे भासवून महिलांवर अत्याचार, आर्थिक फसवणूक आणि मानसिक छळ करणाऱ्या या व्यक्तीचे कृत्य समाजाला हलक्यावरणे आहे. परंतु ही एक वेगळी घटना नाही; उलट राज्यभर अशा अनेक घटनांची मालिका उघड होत आहे. अंधश्रद्धेच्या आडून महिलांचे शोषण, कुटुंबांची लुबाडणूक आणि भीतीचे वातावरण निर्माण करून लोकांना मानसिक गुलाम बनवण्याचे प्रकार वाढत आहेत. ही परिस्थिती केवळ कायद्याच्या अमर्यादती नव्हे, तर समाजातील कमकुवत विवेकाची सुद्धा साक्ष देते. याच पार्श्वभूमीवर 2013 मध्ये लागू झालेला महाराष्ट्र नरबळी आणि इतर अमानुष, अमान्य व अधोरी प्रथा व जादूटोणा प्रतिबंध कायदे विस्तारत आहे, हे प्रशासनासाठी चिंतेचे कारण आहे. भोंदूबाबांचे यश हे त्यांच्या तथाकथित ‘चमत्कारा’मध्ये नसून समाजातील भीती, अज्ञान आणि अंधश्रद्धेवर आधारित मानसिकतेत आहे. अनेक लोक आजही आपल्या वैयक्तिक अडचणी, आजार किंवा संकटांवर वैज्ञानिक उपाय शोधण्याऐवजी अशा व्यक्तींकडे धाव घेतात. ‘दैवी शक्ती’, ‘मंत्र-तंत्र’ किंवा ‘भविष्यवाणी’ यांचे आभिष दाखवून भोंदूबाबा लोकांना जाळ्यात अडवतात. विशेषतः महिलांना लक्ष्य करून त्यांच्यावर मानसिक आणि शारीरिक अत्याचार केले जातात. समाजातील पिढ्यस्ताक रचना आणि महिलांची आर्थिक व सामाजिक असुरक्षितता या गुन्हांना पोषक ठरतात. अशोक खरात प्रकरणातून काही पीडित महिलांनी धाडस्याने पुढे येत तक्रारी नोंदवल्या, ही आशादायक बाब आहे. यामुळे इतर पीडितांही आवाज उठवण्याचे धैर्य मिळत आहे. परंतु अजूनही अनेक महिला सामाजिक दबाव, भीती आणि प्रतिष्ठेच्या नावाखाली गप्प राहतात. त्यामुळे अशा गुन्हांचे खरे प्रमाण समोर येत नाही. या परिस्थितीत पोलिस यंत्रणा आणि न्यायव्यवस्थेची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची ठरते. तक्रारी तक्राळ नोंदवणे, निष्पक्ष तपास करणे आणि दोषींना कठोर शिक्षा देणे या गोष्टींमुळेच समाजाचा कायद्यावर विश्वास टिकू शकतो. या लढ्यात स्वयंसेवी संस्थांचे योगदानही उल्लेखनीय आहे. महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती सारख्या संस्थांनी सातत्याने जनजागृती करत अंधश्रद्धेविरुद्ध प्रभावी मोहीम उभारली आहे. त्यांच्या प्रयत्नांमुळे अनेक प्रकरणे उघडकीस आली असून पीडितांना न्याय मिळवून देण्यासाठी मदत झाली आहे. मात्र, केवळ अशा संस्थांवर ही जबाबदारी टाकून चालणार नाही. शासन, प्रशासन आणि समाज या तिन्ही घटकांनी समन्वयाने काम करणे अत्यावश्यक आहे. शिक्षण हा अंधश्रद्धेविरुद्धचा सर्वात प्रभावी शस्त्र आहे. वैज्ञानिक दृष्टिकोन, तर्कशक्ती आणि विवेक यांचा विकास केल्याशिवाय भोंदूबाबांचे साम्राज्य संपणार नाही. शालेय आणि महाविद्यालयीन स्तरावर वैज्ञानिक विचारसरणीवर आधारित शिक्षण देणे, अंधश्रद्धेविरोधी उपक्रम राबवणे आणि ग्रामीण भागात विशेष जनजागृती मोहिमा आयोजित करणे आवश्यक आहे. डिजिटल आणि सामाजिक माध्यमांचा वापर करूनही व्यापक स्तरावर जागरूकता निर्माण करता येऊ शकते. माध्यमांची भूमिकाही तितकीच जबाबदारीची आहे. काही वेळ अंधश्रद्धेला खरोपाणी घालणारे कार्यक्रम किंवा भोंदूबाबांची अप्रत्यक्ष प्रसिद्धी करणारे वृत्तांकन समाजासाठी घातक ठरते. त्याऐवजी सत्य घटनांचा प्रदर्शनाश करणारी, वैज्ञानिक विचारांना चालना देणारी आणि पीडितांच्या आवाजाला बळ देणारी पत्रकारिता आवश्यक आहे. माध्यमांनी आपली सामाजिक जबाबदारी ओळखून विवेकाला बळकटी देणारे काम करणे ही काळजी गरज आहे. महिलांच्या सुरक्षेचा मुद्दा या संपूर्ण प्रश्नाच्या केंद्रस्थानी आहे. अनेक भोंदूबाबांनी महिलांच्या श्रद्धेचा गैरफायदा घेत त्यांच्यावर अत्याचार केले आहेत. त्यामुळे महिलांना त्यांच्या कायदेशीर हक्कांविषयी जागरूक करणे, स्वसंरक्षणाचे प्रशिक्षण देणे आणि मानसिकदृष्ट्या सक्षम करणे अत्यंत आवश्यक आहे. महिला संघटना, स्वयंसेवी संस्था आणि शासन यांनी एकत्र येऊन या दिशेने दोस पावले उचलली पाहिजेत. एकंदरीत पाहता, भोंदूबाबांविरुद्धी लढाई ही केवळ कायद्यापुरती मर्यादित नाही; ती सामाजिक परिवर्तनाची व्यापक चळवळ आहे. समाजातील प्रत्येक व्यक्तीने अंधश्रद्धेला प्रश्न विचारण्याची आणि विवेकाने विचार करण्याची सवय लावली पाहिजे. कोणत्याही ‘चमत्कारा’वर आंध्र्य विश्वास न ठेवता तर्क आणि विज्ञानाच्या आधारे निर्णय घेणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्राच्या पुरोगामी परंपरेला साजेसा मार्ग निवडण्याची हीच वेळ आहे. अंधश्रद्धेच्या अंधारातून बाहेर पडून ज्ञान, विज्ञान आणि तर्काच्या प्रकाशात समाजाला नेण्यासाठी प्रत्येकाने योगदान दिले पाहिजे. भोंदूबाबांचे साम्राज्य मोडून काढण्यासाठी केवळ कायदा नव्हे, तर जागरूक आणि सजग समाजाची गरज आहे. शेवटी, अलीकडील घटना या निराशेचे नव्हे, तर जागृतीचे लक्षण म्हणून पाहिल्या पाहिजेत. गुन्हे उघड होत आहेत, पीडित पुढे येत आहेत आणि समाज प्रश्न विचारू लागला आहे, हीच सकारात्मक बदलाची सुरुवात आहे. आता ही लढाई अधिक व्यापक, तीव्र आणि निर्णायक करण्याची गरज आहे. विवेक, विज्ञान आणि कायदा यांच्या एकत्रित शक्तीनेच भोंदूबाबांच्या अंधाराला कायमचा अंत करता येईल. ■ ■

महिलांच देतात अंधश्रद्धेला प्रोत्साहन ही महाराष्ट्रासाठी दुर्दैवाची बाब...

समाजात सातत्याने महिलांवर होणारे अन्याय, बलात्कार, कौटुंबिक अत्याचार आणि त्यातून वाढत्या प्रमाणात होणाऱ्या महिलांच्या निर्णुण हत्या आणि विविध प्रकारे महिलांची होणारी कुचंबणा थांबवून महिलांना कायदेशीर पाठबळ व संरक्षण देऊन त्यांना सर्वतोपरी न्यायिक मदत, पुनर्वसन आणि कायदेशीर सहकार्य करून महिलांचे सक्षमीकरण करण्यासाठी खासकरून देश पातळीवर केंद्रीय महिला आयोगाची तर राज्य पातळीवर राज्य महिला आयोगाची स्थापना करण्यात आली. त्या अनुषंगानेच महाराष्ट्रात रुपालीताई चाकणकर या महाराष्ट्र महिला आयोगाच्या अध्यक्ष होत्या आणि सद्यःस्थितीत त्यांच्यावर भोंदूबाबा अशोक खरात यांनी काही महिलांचे मंत्र तंत्राच्या आधारावर भिती दाखवून दबाव तंत्राच्या माध्यमातून लैंगिक शोषण, शारीरिक छळ केल्याचा आरोप करण्यात आला आणि त्यात खुद महाराष्ट्र महिला आयोगाच्या अध्यक्षा रुपाली चाकणकर यांचा सहभाग दिसून आल्याने त्यांना महिला आयोगाच्या अध्यक्षपदाचा राजीनामा द्यावा लागला. तसे पाहता महिलांना महिलांवर होणाऱ्या अत्याचारावर अधिक प्रभावी पद्धतीने निकोप, निष्पक्षपणे सविधानिक तसेच कायदेशीर कारवाई करता यावी यासाठी खासकरून महिला आयोगावर सुशिक्षित, कर्तव्यदक्ष महिलांचीच अध्यक्ष म्हणून निवड केली जाते. त्याअर्थाने रुपाली चाकणकर महाराष्ट्र महिला आयोगाच्या अध्यक्षा असतांना त्यांनी आपल्या संविधानिक पदाची जबाबदारी व कर्तव्याचे भान न ठेवता महिलांवर अशोक

पाच राज्यांत विधानसभा निवडणुका झाल्या. या निकालांनी भारतीय लोकशाहीच्या चेऱ्यावरील नकाब उलगाडला. नाट्यगुहतील पडदा सरकला. आणि मागे असलेले चित्र दृग्गोचर झाले. काहीसाठी निकाल आनंदाचा आहे. तर काहीसाठी एकादायक आहे. धर्मनिरपेक्षतेच्या पुरस्कर्त्यांसाठी ह एकाच आहे. पश्चिम बंगाल आणि आसामसारख्या राज्यांत, जिथे मुस्लिम मतदारांचा वाटा अनुक्रमे सुमारे 27 टक्के आणि 35 टक्के आहे. तिथे भाजपने अपेक्षेपेक्षा अधिक यश मिळवले. हे यश आकड्यांचे, तंत्राचे, कौशल्याचे, सफाईचे कां व्यवस्थेचे ? हे कळेना. जो प्रमुख असेल. सत्तेचा स्पष्टांक असेल, त्यालाच बाद केले जाते. ना बजें बास, ना बजें बांसी...! हा वादवरप्रचार भारतीय राजकारणात अलिकड फिट बसत आहे. विविध राज्यात ह पटवर्त झाला आहे. त्यातून सुनिर्णोजित षडयंत्राचा वास टोतो.

आता पश्चिम बंगालचेच बघा. तुणमूल काँग्रेस पक्षाच्या सर्वेस्वाा व मुख्यमंत्री ममता बॅनर्जी, तामीळनाडूत डीएमके पक्षाचे अध्यक्ष व मुख्यमंत्री एम. के. स्टॅलिन, आसाम काँग्रेसचे प्रदेशाध्यक्ष गौरव गोगई यांचा पराभव होतो. हे तिन्ही लोकप्रिय नेते आहेत. त्यांचा पराभव अधिश्वासनिय वाटते. या अगोदर दिल्लीत अरविंद केजरीवाल यांचा पराभव होतो. काँग्रेसचे सदिप दिक्षित, देवेंद्र यादव, पुडुचेरीत माजी मुख्यमंत्री व्ही. बैथेलिंगम, उत्तराखंडमध्ये मुख्यमंत्री पदाचे दावेदार हरिष रावत पराभूत झाले. ओरिसात काँग्रेस नेते सरत पटनायक पराभूत झाले. महाराष्ट्रात बाळ्यसाहेब थोरात सतत आठवेळ निवडून आले. ते पराभूत झाले. माजी मुख्यमंत्री पुश्वीराज चव्हाण पराभूत होतात. प्रदेशाध्यक्ष नाना पटोले केवळ पोस्टल मतांनी विजयी होतात. ही सर्व प्रकरणे योग्यग्य कसे म्हणता येईल? यामागे दीर्घ राजकीय खेळीचा भाग असेल तर एकेकाळी मंत्रराज होता. आता तंत्रराज आला असेच म्हणावे लागेल. या निवडणुकांमध्ये दोन समांतर प्रवाह स्पष्ट दिसतात. एकीकडे जनतेच्या मूलभूत गरजा आहेत. रस्ते, पाणी, रोजगार, शिक्षण आणि आरोग्य सेवा आहेत. रुपया पडतो आहे. महगाई वाढत आहे. दुसरीकडे प्रतिकात्मक राजकारण, सांस्कृतिक गौरव आणि धार्मिक भावनांचा वापर आहे. कॅमिंडेशन कुणाल कामराने आपल्या एका बोलक्या विनोदात हा विरोधाभास नेमका टिपला. रस्ता धा, पाणी धा, असे मागण्याच्या लोकांना उत्तर मिळते. रामराज्य घ्या, आत्मसन्मान घ्या. जे कोणी मागितलेच नव्हते. ते थोपटून दिले जाते. हा विनोद केवळ हास्यजनक नाही. तो लाखो मतदारांच्या व्यथेचा आरसा आहे. लोकशाहीचा मूलमंत्र असतो. जेव्हा जनतेच्या दैनंदिन

यास जबाबदार कोण? जर राज्यात सीता सुरक्षित नसेल तर मग राममंदिर उभारण्यामागील तुमचे स्वारस्य ते कोणते? जर राज्यात गीता सुरक्षित नसेल तर मग न्यायालयात गीतेवर हात देवून खोटी शपथ घेण्याचे ढोंग ते कशासाठी? राज्यात राधा आणि मिरा जर सुरक्षित नसतील, तर मग श्रीकृष्णाचा उदोउदो करण्याचे कारण ते काय? फडणवीस, लक्षात घ्या राज्यात माय बहीणींसह अल्पवयीन मुली सुद्धा सुरक्षित नाहीत. मग राज्यात सुरक्षित कोण आहेत? याचे उत्तर द्या.

याचाच अर्थ असा की, पुरोगामी महाराष्ट्राच्या पावन आणि पवित्र भूमीला काळीमा फासण्याचे काम अशा लैंगिक विकृत आणि क्रूर बाबा, भोंदू, शास्त्री, बापू आणि व्यक्ती ई. च्या पाठीशी उभे राहूत होत आहे आणि कशासाठी? तर हिंदू धर्माचा मुलामा फासून, त्याच्या आडून मरण्या उच - निच आणि विषम मनुसृती या जाणक कायद्याला बळकटी प्राप्त करून देण्यासाठी. कशासाठी? तर राज्याच्या छाताडवर पुन्हा एकदा पेशवाईतील - ब्राह्मण्याशीलेली मुलीमहिला विरोधी अत्यंत घाणेडी, हिन, अमान्यत, दुय्यम दर्जाची वर्तणूक देण्यासाठी. कशासाठी? तर मुली महिलांवर घोर अन्याय अत्याचार करणाऱ्या चाली, रिती, परंपरा लादण्यासाठी. म्हणून तर अशा घटनांना तुम्ही मोकळीक करून दिली आहे. म्हणून तर तुम्ही देशभर बलात्कारांचे, खुन्यांचे हार तुरे घालून स्वागत करण्याचा अघोरी पावला पाडला आहे. राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षच जर भोंदूच्या भोंदूरींपेसाठी मुली-महिला याव्यात म्हणून काही बेकायदेशीर अंधश्रद्ध कृती करीत असेल आणि ते तुम्हाला माहीत असूनही तुम्ही कोणतीही तातडीने कायदेशीर कार्यवाही न करता हा खेळ असाच सुरू ठेवता, याचे कारण ते काय? याद राखा, तुमचे हे मुली महिलांसोबतचे विकृत मनसूबे राज्यातील जनता आपल्या माय बहिणीणी, अल्पवयीन मुलींची अबू अशी वेशीवर टांगून पूर्ण होऊ देणार नाही. याद राखा, तुमचे पेशवाईतील ब्राह्मण्याशीलेली विकृत मनसूबे आमच्या माय बहीणींवर, अल्पवयीन मुलींवर बलात्कार आणि हत्या करून कधीही पूर्ण होऊ देणार नाहीत. याद राखा, हा महाराष्ट्र हा शिवाजी महाराजांचा आणि मसाहेब जिजाऊंचा महाराष्ट्र आहे, ज्यांनी पर सीला मातेसमान मानून साडी चोळी करून, माता संबोधलेले आहे. याद राखा, हा महाराष्ट्र महात्मा ज्योतिबा फुलेंचा आणि सावित्रीमाईंचा आहे, ज्यांनी राज्यात मुलींसाठी पिल्ली शाळा सुरू करून त्यांच्यात पेशवाईच्या छत्राडावरून चालत जाण्याचे धाडस निर्माण करून सन्मानाचे जिवन जाणगे बहाल केलेले आहे. याद राखा, हा महाराष्ट्र छ. शाहू महाराज, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ई. महारुपांचा पण हा

महाराष्ट्रात नराधमांच्या लैंगिक क्रुरतेचा कळस.

महाराष्ट्र आहे. जो मुली महिलांचा कैवारी आहे. या महारुपांचा गौरवशाली मानवावतादी वारसा पुसून टाकण्याचे काम आमच्या मुली-महिलांना कलंकित करून, राज्यातील जनता तुम्हाला कदापीही करू देणार नाही. राज्याचे मुख्यमंत्री आणि गृहमंत्री देवेंद्र फडणवीसांचं अक्षय्य दुर्लक्ष अशा लैंगिक नराधमांच्या वाक्या कूरतेला थोपवण्यात असमर्थ ठरत आहे. गृहमंत्रालय, पोलीस प्रशासनावर तुमचा अकुश उरला नाही. किंवा तुम्ही अशा लैंगिक विकृत आणि क्रूर घटनांकडे जाणीवपूर्वक डोळेझक करीत आहात. तुमचा कायदा आणि सुव्यवस्थेवर विश्वास नाही, म्हणून तुम्ही राज्यात अशा घटनांना रोख लाऊ इच्छित नाहीत. फडणवीस, तुम्हाला काय राज्यात अराजक माजवण्याचे आहे काय? फडणवीस, बघा राज्याकडे, उघडा डोळे तुमच्या आमच्या राज्याच्या माय बहीणींवरील, अल्पवयीन मुलींवरील अन्याय, अत्याचार, बलात्कारांवर आणि त्यांच्या हत्यांच्या धूराने राज्या काळवंडून गेले आहे. त्या धुराने तुमचा दम कसा घुटत नाही? तुमची ही नैतिक जबाबदारी आहे. परंतु, तुम्ही राज्यातील मुली महिलांचे संरक्षण करण्यात अपयशी ठरला आहात. म्हणून मुख्यमंत्री आणि गृहमंत्री पदाचा तात्काळ राजीनामा दिला पाहिजे. 2019 च्या नॅशनल कोणतीही तातडीने कायदेशीर कार्यवाही न करता हा खेळ असाच सुरू ठेवता, याचे कारण ते काय? याद राखा, तुमचे हे मुली महिलांसोबतचे विकृत मनसूबे राज्यातील जनता आपल्या माय बहिणीणी, अल्पवयीन मुलींची अबू अशी वेशीवर टांगून पूर्ण होऊ देणार नाही. याद राखा, तुमचे पेशवाईतील ब्राह्मण्याशीलेली विकृत मनसूबे आमच्या माय बहीणींवर, अल्पवयीन मुलींवर बलात्कार आणि हत्या करून कधीही पूर्ण होऊ देणार नाहीत. याद राखा, हा महाराष्ट्र हा शिवाजी महाराजांचा आणि मसाहेब जिजाऊंचा महाराष्ट्र आहे, ज्यांनी पर सीला मातेसमान मानून साडी चोळी करून, माता संबोधलेले आहे. याद राखा, हा महाराष्ट्र महात्मा ज्योतिबा फुलेंचा आणि सावित्रीमाईंचा आहे, ज्यांनी राज्यात मुलींसाठी पिल्ली शाळा सुरू करून त्यांच्यात पेशवाईच्या छत्राडावरून चालत जाण्याचे धाडस निर्माण करून सन्मानाचे जिवन जाणगे बहाल केलेले आहे. याद राखा, हा महाराष्ट्र छ. शाहू महाराज, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ई. महारुपांचा पण हा

अॅड. सुभाष सावंगीकर
मो. 9325209492

पहिल्या चार महिन्यांत राज्यात ३, 279 लहान मुली वासनेच्या बळी ठरल्या आहेत. दररोज किमान 27 लहान मुली नराधमांच्या वासनेच्या बळी ठरत आहेत. दर 53 मिनिटाला एक लहान मुलगी नराधमांची शिकार होतेय. राज्यात मागच्या वर्षी पोलीस कायद्यांतर्गत एकूण 10, 131 गुन्हे दाखल झाले आहेत. राज्यात जवळपास 94टक्के खटले न्यायाच्या प्रतिक्षेत प्रलंबित

ठरवणारी असते. इतकी सुबता असतांनाही त्यात भरिसभार म्हणून बदलत्या शिक्षणाच्या विकासाच्या माध्यमातून माहिती, विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाने गमन भरारी घेत, जग एका मुठीत आणले आहे. क्षणभरात जगातील कोणत्याही कोपऱ्यात संपर्क साधता

येण्याची किमया माणसाने आपल्या बुद्धीच्या बळवर विकसित केल्याचे प्रत्यक्षात दिसून येत आहे. आकाश ठेंगणे करून चंद्रासारख्या उपग्रहावर मानवी जीवन सकारू पाहणाऱ्या माणसाच्या बुद्धिमत्तेला पर्याय नसताना, तथाकथित मंत्र तंत्र आणि जादूटोण्याच्या माध्यमातून, हस्तरेषा पाहून भविष्य सांगणे, कुंडली जुळव नाही म्हणून मुलामुलींच्या पसंतीने जुळलेले लग्न मोडणे, भुत, प्रेताची भिती दाखवून त्यावर तात्काळ उपाय सुचवणे, अघोरी विद्या, खराब पायगुण, शेजारच्या बाईंवर जादूटोणा करणे. म्हणून संशयाचे भुत निर्माण करणे, तुड्या नवऱ्यावर भयंकर संकट येणार आहे, अशी महिलांना भोंदूबाबाकडून भिती दाखवून त्या संकटाचे निवारण करण्यासाठी महिलांना

विश्वासात घेऊन तिचे लैंगिक शोषण करणे, विशेष म्हणजे विविध दूधेर आजारावर उपाय, निपुत्रिक दाम्पत्यांना पुत्र प्राप्ती होण्यासंदर्भात विविधांगी उपाय सुचवून महिलांचे लैंगिक शोषण तसेच कुटुंबावर होणाऱ्या संकटावर उपाय सुचवण्यासाठी केवळ मर्यादांकडे एकटंच यावे लागेल आणि तेही बंद खोलीत एकांतात, तेव्हा कुटुंबातील कोणतीही व्यक्ती सोबत असता कामा नये. असे कितीतरी विघ्न आणि संकट येणार असे भाकीत वर्तवणारे आणि त्यावर तात्काळ उपाय सांगणारे धादांत खोटे प्रकार भोंदूगिरी करणाऱ्या बाबांकडून सर्रास व राजरोसपणे दररोज होत असतांना अशा प्रकाराला समाज आणि त्यातल्यालाय

लोकशाहीत राजकीय पक्षांचे नकाब...

प्रश्नांना बाजूला सारून प्रतिकात्मक मुद्यांना केंद्रस्थानी आणले जाते. तेव्हा लोकशाहीचा नकाब सरकतो. तीन राज्यांत भाजपची सत्ता प्रस्थापित झाली. तर दक्षिणेत द्रविड राजकारणाच्या पारंपरिक शक्तींना आव्हान मिळाले. हे फक्त पक्षीय विजय नव्हते. हे भारतीय मतदारांच्या बदलत्या प्राधान्यक्रमाचे संकेत की लोकशाही संपविण्याचे मोठे कारस्थान? या प्रश्नांची उत्तरे शोधावी लागतील. एक काळ होता. निवडणूक काळात विधानसभा, लोकसभा अधिवेशन घेता येत नव्हते. युद्धस्थिती अपवाद होती. आता सत्ताधाऱ्यांच्या मनात आले की अधिवेशन बोलावले जाते. खरच अधिवेशनाची तातडी होती का? यावरून संशय वाढतो. असे कां व्हावे? भारतीय खेडी आणि छोट्या

भूपेंद्र गणवीर
9850031019

मतदारांपैकी 12.26 टक्के. त्यापैकी एक महमंद शेख त्यांना काँग्रेसने उमेदवारी दिली. अंतीम क्षणी लक्षात आले की त्यांचीही नाव कापले आहे. त्यांनी सर्वोच्च न्यायालयाचे दार ठोठवले. न्यायालयाने त्यांचे मतदार यादीत नाव नोंदविण्याचे आदेश दिले. ते निवडणूक लढले आणि आमदार झाले. 90 लाखांपैकी एकाचे भाग्य उजळले. मात्र बाकीच्याचे काय? त्यांच्या

नागरिकत्वावर प्रश्न चिन्ह उभे करणारे हे कोण? घुसखोर असतील तर परत पाठवा. तुणमूल पेक्षा 4 टक्के जास्त मते भाजपला मिळाली. काँग्रेस व कम्युनिष्ट पक्षांनी 7.65 टक्के मते घेतली. मतदारांनी ओवेसींचा एआयएमआय पक्षाचे दिवाळे काढले. हे बरे झाले. केवळ 0.09 टक्के मते मिळाली. म्हणजे 57 हजार 252 मते मिळाली. मुस्लिम मतदारांनी ओवेसींना दाखविलेला हा आरसा आहे. लोकप्रतिनिधींनी प्रथम आपल्या मतदारसंघातील रस्ते, पाणी आणि रोजगार याकडे लक्ष द्यावे, अशी अपेक्षा जनता बाळगते. पण

मिळवितात. सरळ गणित आहे. तीन-चार टक्के मतांच्या जोरावर सत्ता मिळत नसते. मात्र धर्म व जातीच्या नावावर असे पक्ष पोसले जातात. हे पक्ष लोकशाहीला लागलेली वाळवी आहे. पश्चिम बंगालमध्ये हजार कोटी रूपयांचा सीदा व्हिडिओ खपू गाजला. त्याची कोणत्या एजन्सीने चौकशी केली का? अशा अनेक प्रश्नांनी लोकशाहीला घासले आहे. सारईतांच्या माध्यमातून भाजप विरोधी मते काँग्रेस किंवा अन्य पक्षाकडे जावू नये याची खबरदारी घेतली जाते. त्यासाठी खर्चाची वेगळी बेगमी असते. शंभर मतदारांमागे एक अर्धसैनिक नेमला जातो. हा खर्च सरकारी तिजोरीवर भार उठतो. निवडणुकीच्या तोंडावर एसआयआरच्या मनातील खऱ्या भावना उघड करणे. कधी प्रतिक जिंकतात. कधी विकास जिंकतो, तर कधी भावना आणि आशा जिंकतात. भाजपच्या विजयामागे हिंदुत्व, विकास आणि प्रशासन यांचा संगम असू शकतो. दुसरीकडे, विरोधकांच्या पराभवामागे अंतर्गत विभाजन, कामगिरीतील कमतरता आणि जनतेशी संपर्क तुटणे असू शकते. जनतेला प्रतिक हवे असतील. मात्र नागरी सोयींचा बळी देणून नको आहे. लोकांना अस्ते, पाणी आणि रोजगारही हवे असतात. राजकीय पक्षांनी या दोन्हींमध्ये समतोल साधला पाहिजे. सत्तेचे राजकारण करताना जनतेचे प्रश्न विसरता कामा नये. अन्यथा, लोकशाहीचा नकाब वाढार सरकत राहील. जनता नवा चेहरा शोधत राहील. या निकालांमधून एक आशेचा किरणही दिसतो. मतदार बदलत आहेत. तो अधिक जागरूक होत आहे. यातून भविष्यात प्रतिक आणि वास्तव यांचा सुंदर मेळ घालणारे नवे नेतृत्व उदयास येईल, अशी अपेक्षा बाळगता येईल. तोपर्यंत लोकशाहीचा नकाब उघडा ठेवा. ■ ■

आहेत. मुख्यमंत्री आणि गृहमंत्री म्हणून स्वतः फडणवीस यांनी मागच्या वर्षी 2025 मध्ये विधीमंडळत जी आकडेवारी सादर केली होती, ती अत्यंत भयावह आणि राज्याला हलदवून सोडणारी आहे. त्यानुसार राज्यात 48, 278 महिला तर 12, 113 अल्पवयीन मुली बेपत्ता आहेत. त्यापैकी 36, 581 महिला तर 10, 295 अल्पवयीन मुलीं आजही बेपत्ता आहेत, त्यांचा अद्यापही शोध लागलेला नाही. फडणवीस यांनी सादर केलेल्या आकडेवारीनुसार दोन वर्षांत 1 लाख 17 हजारहून अधिक मुली आणि महिला बेपत्ता झालेल्या आहेत. त्या बेपत्ता का झाल्या? का केल्या? कोणी केल्या? कशासाठी केल्या? कोणासाठी केल्या? ऑपरेशन मुस्कानचे नाटक कशासाठी करता? बंद करा ते नाटक. राज्यातून एक ही माय बहीण मुलगी बेपत्ता होणार नाही, असे संस्काराक्षम राज्य बनवा. राज्यात कायद्याचा धाक निर्माण करा. पोलीस प्रशासनाला टाचेखाली ठेऊ नका. हे मुस्कान ऑपरेशन बेपत्ता मुली महिलांचा पूर्णपणे शोध लावण्यात अपयशी ठरले आहे. गृहमंत्रालय कोणखाली दबले आहे? कोणाच्या इशान्यावर उडतशा घालते आहे? काय पोलीस प्रशासन दुबळे आहे? फडणवीस, राज्यातील मुली-महिलांच्या बेपत्ता असण्याची एवढी भयावह आकडेवारी आकडेवारी विधीमंडळत मांडताना तुमचे हात का थरथलले नाहीत? फडणवीस, ही आकडेवारी मांडताना तुमची जीभ का अडखळली नाही? हे आकडे वाचताना एवढे निर्बललेपण कुठून आले आहे? सत्ता, पैसा की मनुवादी माज? हे कशाचे लक्षण आहे? हे राज्याला कडून चुकले आहे. म्हणून आता ही तुमचा खोटादर बोलवेवडेपणा बंद करा. संविधानाने, कायद्याने राज्य न चालवून तुम्ही जाणीवपूर्वक अक्षय्य गुन्हा करीत आहात. अशा घटनांकडे जातीय आणि धर्मियतेतून पाहणे बंद करा. शेडी असेल तर शेडीला गाठ मारा, शपथ घ्या आणि राज्यातील माय-बहीण ही इधून तिथून एक आहे, असेच मन बनवा. तिला जातीय धर्मीय उरंजिती पाहू नका. राज्यात एक ही माय बहीण आणि अल्पवयीन मुलगी अस्थिरक्षित असता कामा नये. ती बेपत्ता होत कामा नये. तिच्यावर अन्याय, अत्याचार, बलात्कार होऊन तिचा खून होता कामा नये, अन्यथा या रोज घडणाऱ्या विकृत क्रूर घटनांची नैतिक जबाबदारी स्वीकारून मुख्यमंत्री आणि गृहमंत्री पदावरून पायउतार व्हा. ■ ■

ब्लॅकमेल करणे, दैवी शक्ती सांगून लोकांची फसवणूक करणे, भुत, प्रेत काढणे, दैवी शक्ती सांगून लोकांची आर्थिक फसवणूक करणे वरील सर्व बाबतीत तसेच जेथे अंधश्रद्धेचा वापर करून जनतेची दिशाभूल अथवा फसवणूक करण्यात येत असेल तर भारतीय दंड संहितेनुसार

वेगवेगळ्या अपराधासाठी आणि गुन्हासाठी सेक्शन 420, सेक्शन 376, सेक्शन 354, सेक्शन 506 नुसार दोषींवर कारवाई करण्यात येते. त्यामुळे महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन कायदा अतिशय महत्त्वाचा असून त्यातून अंधश्रद्धा निर्मूलन होण्यास व बुवाबाजी, चमत्कार, दैवी शक्ती सांगून आर्थिक फसवणूक, फसवणूक व इतर समाजविघातक प्रकार थांबविण्यासाठी निश्चित मदत होईल. त्यासाठी सरकारने अतिशय प्रथमतः आपल्या यंत्रणेतील उणिवा दूर करण्याचा अर्थात दोषी आडखळलेले उच्चपदस्थ अधिकारी, कर्मचारी असो की मंत्री मंडळतील सहकारी तथा राजकीय नेते असो कुणालाही सत्ताधारी पक्षाकडून

पाठीशी घालण्याचा प्रयत्न होता कामा नये, जेणेकरून अंधश्रद्धेच्या नावावर राज्यातील जनतेच्या आर्थिक, मानसिक शोकापासह मित्रांवरील वाढते लैंगिक अत्याचार, बलात्कार आणि हिंवाचेपणा हत्या थांबविणे शक्य होईल. त्यासाठी सरकारनेच सर्वकाही करावे, अशी दुटप्पी भूमिका जनतेने न घेता खऱ्याअर्थाने महाराष्ट्रात अंधश्रद्धा निर्मूलन करण्यासाठी सरकारी यंत्रणेला सहकार्य करण्यासाठी कर्तव्य भावनेतून पुढे यावे. तर आणि तसेच सद्यःस्थितीत समाजात उफळतून आलेली ढोंगी, बनवेगिरी, दैवी शक्तीचा चमत्कारातून चालणारी भोंदूबाबांची भोंदुगिरी समाजातून कायमची हद्दपार करू शकू. त्यादिशेने सामूहिक प्रयत्नांची गरज अपेक्षित आहे. तुरंत एवढेच ■ ■

आस्तिक किंवा नास्तिक हा प्रत्येकाचा वैयक्तिक विषय आहे ...

01.) माणूस सोडून एकही प्राणी देव मानत नाही. 02.)जिथे माणूस नाही पोहचला, तेथे मंदिर, मस्जिद किंवा चर्च नाही सापडले. 03.) वेगवेगळ्या भागात वेगवेगळ्या देवता आहेत. याचाच अर्थ मानवाला जशी कल्पना सुचली तसा देव तयार झाला. 04.) जगात अनेक धर्म व पंथ व स्थानिक देवता आहेत याचाच अर्थ देव सुद्धा एक नाही. 05.)संस्तार्याने नवजन्मीन देव तयार होत आहेत. 06.) वेगवेगळ्या प्रांतांना आहेत. 07.) 'मानला तर देव नाही तर दांड' ही म्हण उगीचच नाही तयार झाली. 08.) 'तिथी घोडा पाणी देव रोकड सज्जली' हे सत्य वचन. 09.)जगातील देवतांचे वेगवेगळे आकार व त्यांना प्रसन्न करणऱ्याचा वेगवेगळ्या पुजा. 10.)आतापर्यंत ठमपणे मला देव भेटला असे कुणी सांगू शकला नाही आणि त्याचा प्रत्यक्ष पुरावाही देऊ शकला नाही. 11.) देव मानणारा व न मानणारा ही सारखेच आयुष्य जगतो.12) देव कुणाचेच काहीही भले या वाकडे करू शकत नाही. 13.) देव कोणताही भयंवार, अत्याचार, अत्याचार, चोरी, बलात्कार, आतंकवाद, अपराजकता रोखू शकत नाही. 14.) लखन, निष्पाप बालकांवर गोळ्या घालण्याचे हत धम शकत नाही. 15)मंदिर, मठ, आश्रम, तत्सम सर्व प्रांत्यांना स्तूळे व देवांचे वास्तव्य ज्या ठिकाणी मानले जाते त्या ठिकाणी सुद्धा बालके, वृद्धी सुरवीत नाहीत. 16)मंदीर, मस्जिद व चर्च पाडताना देव एकदाही आडवा आला नाही, की बांधताना नग्न पालीकेची परवानगी घेतली नाही. 17.)अपराध न करताना एकही देवाने विटाट्याला पस केलाचये आठवत नाही. 18.)केंदरानायमठचे एकाच वेळी मोठ्या प्रमाणात लोक भेटी, वर्षावृत्तच मंडळा मंडितेत घेरा-घेरी होऊन हजारो लोक भेलेत. एकासाठी त्याने वाचवले नाही. 18) बचाव देवांचा 25 वर्षांपूर्वी मागमूसही नव्हता ते प्रस्थाप देव झाले आहेत. 19) स्वतःस भावांन म्हणून ठेणारे सद्या जेलची स्वा घेत आहेत. का त्यांना भावांन बाहेर काढत नाहीत? 20.) 'जगात 250 कोटी लोक देवच मानत नाहीत, तरी ते समाणाने व आनंदाने रहात आहेत'. 21.)हिंदु अस्त्राला मानत नाही, मुस्लीम देवाला मानत नाही, ईसाई देव व अस्त्राला मानत नाही, हिंदू मुस्लिम गोंड मानत नाही, तरीही कोणत्याही देवाने एकमेकांना विचारले नाही की असे का? 22.) एक धर्म म्हणतो, त्याला आकार नाही. दुसरा त्या देवाला आकार देवून फॅन्सी कपडे घालतो, तिसरा वेगळेच काहीतरी सांगतो. म्हणजे नेमके चाललेच तरी काय या देशात? 23) देव आहे तर लोक याक का पाळत नाहीत? 24) समाजात वातक गोष्टी का करतात? 25) जो मोंसाबर करतो तोही जगतो, नाही करत तोही जगतो आणि जो वेळीही खातो तोही जगातच की. 26) निरपराधी हत्या होते, हिंसाचारे - मुलींचे बलात्कार होतात, तेव्हा देव कुठे असतात? 27) आपल्याकडे देवी देवता, भावांन, अस्त्रह अणिक गोंड अणिक संत, मंते वंता चाच अबरशः उत आला आहे. बलात्कार कमी नाही, रोमराई कमी नाही, भयंवार कमी नाही. ' या सर्व बाबींवरून लालत घेत की माणसाला देवाचा वाक नाही, टावर उपाय एकच. प्रजेवर्यांन बना .विज्ञानवादी बना .सत्यावर विश्वास ठेवां... सत्यशोधक बना... ■■■

- रुपाली ढबाले

बहुजन सौरभ

स्वित्झर्लंडमध्ये शिक्षण घेत असलेला एक विद्यार्थी लिहितो

टाइम बँक

बहुजन सौरभ

स्वित्झर्लंडमध्ये शिकत असताना, मी शाळेजवळ एक घर भाड्याने घेतले होते. त्या घरामालकिणीचे नाव क्रिस्टिना होते. ती 67 वर्षांची अविवाहित वृद्ध महिला होती. ती पूर्वी माध्यमिक शाळेत शिक्षिका होती आणि निवृत्त झालेली होती. स्विझर्लंडमधील पेशान खूप चांगली आहे, त्यामुळे वृद्धांपकाळत अन्न आणि निवाऱ्याची चिंता नसते. तरीसुद्धा, तिने एक 'काय' स्वीकारले होते. एका 87 वर्षांच्या अविवाहित वृद्ध माणसाची देखभाल करणे. मी तिला विचारले, 'तुम्ही हे काम पेशासाठी करता का?' तिचे उत्तर मला आश्चर्यचकित करणारे होते 'मी पेशासाठी काम करत नाही. मी माझा वेळ 'टाइम बँक' मध्ये जमा करते. जेव्हा मी स्वतः वृद्ध होईन आणि हलचाल करू शकणार नाही, तेव्हा मी तो वेळ काढून वापरें.' मी पहिल्यांदाच 'टाइम बँक' ही संकल्पना ऐकली होती, त्यामुळे मला खूप उत्सुकता वाटली आणि मी तिच्याकडून अधिक माहिती घेतली. 'टाइम बँक' ही मुख्यतः स्विझर्लंडच्या सामाजिक सुरक्षा विभागाने सुरू केलेली वृद्धांसाठीची योजना आहे. त्यामुळे तारणपणी वृद्धांची सेवा करून आपला 'वेळ' साठवतात आणि जेव्हा ते स्वतः वृद्ध, आजारी किंवा असह्य होतात, तेव्हा तो वेळ वापरू शकतात. या योजनेने सहभागी होण्यासाठी व्यक्ती

निरोगी, संवादकुशल आणि प्रेमळ असणे आवश्यक आहे. त्यांना रोज गरजू वृद्धांची काळजी घ्यावी लागते. त्यांनी दिलेल्या सेवांचे तास सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थेतील त्यांच्या वैयक्तिक 'टाइम अकाउंट' मध्ये जमा होतात. क्रिस्टिना आठवड्यातून दोनदा कामाला जात असे. प्रत्येक वेळी दोन तास ती वृद्धांची मदत करत असे, खरेदी करणे, खोली साफ करणे, त्यांना उन्हात बसवणे, गप्पा मारणे. करारानुसार, एक वर्षानंतर 'टाइम बँक' तिच्या कामाचे एकूण तास मोजते आणि तिला 'टाइम बँक कार्ड' देते. जेव्हा तिला स्वतःची काळजी घेण्यासाठी मदत हवी असेल, तेव्हा ती हे कार्ड वापरून 'वेळ आणि त्यावरील व्याज' काढू शकते. तपासणीनंतर 'टाइम बँक' इतर स्वयंसेवकांना तिची सेवा करण्यासाठी देवते, घरी किंवा रुग्णालयात. एकदा मी शाळेत असताना, घरमालकिणीचा फोन आला की ती छिडकी साफ करताना स्तूलवरून पडली. मी लगेच रजा घेऊन तिला रुग्णालयात नेले. तिच्या घोट्याला फ्रॅक्चर झाले होते आणि काही दिवस तिला अंथरुणवार रहावे लागले. मी तिच्यासाठी घरी सेवा मिळवण्याची तयारी करत होते, तेव्हा तिने सांगितले की मला काळजी करण्याची गरज नाही. तिने आधीच 'टाइम बँक' मध्ये वेळ काढण्यासाठी अर्ज केला होता. खरोखरच, दोन तासांच्या आत 'टाइम बँक'ने एक नर्सिंग कर्मचारी पाठवला. त्या नर्सने रोज तिची काळजी घेतली, तिच्याशी गप्पा मारल्या आणि चविष्ट जेवण बनवले. त्या उत्तम सेवेमुळे घरमालकिण लवकर बरी झाली. बरी झाल्यावर ती पुन्हा 'कामाला' जाऊ लागली. ती म्हणाली की ती अजून वेळ 'टाइम बँक' मध्ये साठवणार आहे, जोपर्यंत ती निरोगी आहे. आज स्विझर्लंडमध्ये वृद्धांच्या मदतीसाठी 'टाइम बँक' ही संकल्पना खूप सामान्य झाली आहे. रिवस सरकारनेही या योजनेला पाठिंबा देणारे कायदे केले आहेत. किती सुंदर कल्पना आहे! ती संपूर्ण जगभर लागू व्हावी अशी आशा आहे! ■■■

अभिव्यक्ती ताडे

बहुजन सौरभ

हा विषय माझा फार आवडता आहे आणि या विषयावर मला दोन शब्द लिहायला मिळाले हे माझे परम भाग्य असलेल्या आदिवासी समाजातील गावात झालेला आहे त्यामुळे माझे बालपण सुद्धा आदिवासी समाजातील माझ्या सखींसोबतच हसत, खेळत गेले आहे. गेल्या काही वर्षांपूर्वी जे, काही मी उदा. बघितले आहे त्यावर थोडक्यात मी व्यक्त होण्याचा प्रयत्न करते. आदिवासी समाजातील महिला, पुरुष मुळत अडाणी नाहीत, ते, साधे सरळ मनमोकळ्या पणाने सर्वांशी बोलणारे, वागणारे आहेत, मेहनती कोणी त्यांना मदत जरी मागितली तरी नाही हा शब्द त्यांच्या मुखवतून कधीच निघत नाही. एवढी आयुलकी आणि निसर्ग पूजक ते, अस्तात, पण, बरेचदा एखाद्याच्या सांगण्यावरून त्यावर डोळे झाकून विश्वास ठेवल्याने त्यांचा कधी यात होते कळतच नाही. मग ते, आरोग्याच्या बाबतीत असो किंवा इतर गोष्टींविषयी कधी, कधी असे होते की, परिस्थिती खूप नाजूक असल्यामुळे आम्हाला कोणी साथ देतील की, नाही या विचारात ते, मग्न असतात. असेच आदिवासी समाजातील दोन महिल्यांच्या आरोग्याविषयी झालेली घटना मी बालपणी बघितली आहे. आदिवासी समाजातील त्या दोन महिलांना लहान मुली होत्या, एका महिलेची मुलगी तर दुधावरची होती. घरची परिस्थिती खूप नाजूक होती, आणि मदत करणारे, मार्गदर्शन करणारे असे अनुभवी

हळूहळू या विषयावर समाजात बोलू लागले ही कदाणी ऐकताच कोणी म्हणायचे की, तुमच्या पतीच्या मागे भूत लावला आहे, कोणी म्हणायचे की, त्यांनी रस्त्यावर टाकलेला वरांड ओलांडले असावेत, कोणी म्हणायचे की, तुमच्या पतीला जादूटोणा केले आहेत तर कोणी म्हणायचे यांना घरच्या देवधर्माचा आट आहे. या महिलांना तुम्ही पुजाऱ्यांकडे, घेऊन जा ते. योग्य उपचार करतील, राख, राखोंडी करून देतील ती राख खाव्याने त्या कायमच्या बऱ्या होतील. त्या दोन्ही पुरुषांनी जे, जे कोणी या विषयावरचा सल्ला द्यायचे त्यांच्यावर विश्वास ठेवून जेथे पुजाऱ्याचा पत्ता लागेल तेथे, तेथे घेऊन गेले असे कमीतकमी चार महिने उलटून गेले पण, त्या महिला बऱ्या होईनात. एक दिवस एका महिलेची प्रकृती खूप बिघडली तिची परिस्थिती बघून तिचा पती खूप दुःखी झाला पण, त्याने हिंमत न हातात बैलगाडी काढली व पतीला बैलगाडीत बसवून तालुकातील एका रुग्णालयात घेऊन गेला डॉक्टरांनी त्या महिलेची तपासणी केली आणि त्या माणसाला म्हटले की, ही महिला फक्त दोन दिवसाची पाहुणी आहे हिला गर्भ पिशवीचा आजार झालेला आहे. हिच्यावर शस्त्रक्रिया सुद्धा होणं फार कठीण आहे कारण ती, वेळ केव्हाचीच निघून गेलेली आहे. असे ऐकताच तिच्या पतीने स्वतःला कसेबसे सावरले आणि तिला घरी घेऊन आला. ऐन दोन दिवसात त्याच्या तरुण पतीचे निधन झाले. ती दुधावरची लेक, आईचे दूध पिण्यासाठी रडत होती आणि दोन मोठी

'छत्रपती शिवाजी महाराज महाराष्ट्राचा जाज्वल्य इतिहास: कपोलकल्पित कथांना थारा नाही!'

उत्तर भारतातून येणाऱ्या थिरेंद्र शास्त्री सारख्या वाचाळ 'बुवांनी' महाराष्ट्राच्या मातीतील शौर्यांचा इतिहास पुराण्याचा किंवा तो आपल्या सोयीनुसार वाकवण्याचा जो प्रयत्न चालवला आहे, तो केवळ निषेधाई नसून एक प्रकारे सांस्कृतिक दहशतवाद आहे. 'शिवाजी महाराज युद्ध करून थकले आणि त्यांनी आपले राज्य रामदासांच्या चरणी अर्पण केले,' हे विधान म्हणजे सूर्यावर थुंकण्यासारखा प्रकार आहे. 'इतिहास काय सांगतो?' शिवाजी महाराजांचे संपूर्ण आयुष्य हे कष्टाचे, संघर्षाचे आणि नियोजनाचे श्रविक आहे. थकणे हा शब्द त्यांच्या शब्दकोशात नव्हता. त्यांना प्रेरणा जिजाऊंची, साथ मावळ्यांची होती. बालपणी उजाड पुण्यात जिजाऊंच्या संस्कारात वाढलेले शिवाब अठरापगड जातीयका मावळ्यांसोबत खेळत मोठे झाले. वयाच्या सातव्या वर्षी 'तोरणा' जिकून स्वराज्याचे तोरण बांधले व जिजाऊंच्या प्रेरणेने, कोणा बुवाच्या आशीर्वादाने नव्हे. अखंड संघर्ष करीत अफझलखानाचा वध असो, पन्हाळगडाचा वेढा तोडून विशाळगडाकडे केलेली धाव असो, किंवा लाल महालाल शाहिस्तेखानाची उडवलेली दागणूदात - प्रत्येक संकटात महाराज अधिक ताकदीने उभे राहिले. अजेय जिद्द असलेल्या महाराजांना पुरंदरच्या तहात सर्वस्व गमवावे लागले, आग्र्याच्या कैदेत जावे लागले; तरीही तिथून सुटून येऊन झेपावणाऱ्या वाघासारखे त्यांनी आपले गेलेले राज्य पुन्हा मिळवले. थकून जाणारा माणूस साम्राज्य पुन्हा उभे करू शकत नाही.

'दक्षिण दिग्विजय आणि दूरदुष्टी' : राज्याभिषेकानंतर विश्रांती घेण्याऐवजी त्यांनी 'दक्षिण दिग्विजय' केला. आरमार उभे केले, नवे गड-किल्ले बांधले. निजामशाही, आदिलशाही, मोगल, पोर्तुगीज आणि उच्च अशा अनेक सत्तांशी एकाच वेळी झुंज देणारा हा राजा कधीही 'थकला' नव्हता.

'रयतेचे राज्य, कोणा एकाच्या चरणाचे नाही!'

शिवाजी महाराजांनी स्वराज्य उभे केले ते स्वतःच्या सुखासाठी नाही, तर 'रयतेसाठी'. ज्या राजाने रयतेच्या भाजीच्या देठालाही हात लावू नका अशी आज्ञा दिली, तो राजा रयतेचे हे कष्टाचे राज्य कोण एका व्यक्तीच्या चरणी कसे काय अर्पण करेल? 'महाराजांच्या आयुष्यातील 49 वर्षे म्हणजे धगधगते अग्निंकूंड होते. थकणे हा शब्द त्यांच्या रक्ताच्या थेंबातही नव्हता. स्वराज्याचे सार्वभौमत्व हे रयतेच्या घामातून आण रक्ताने सिंचन केलेल्या मातीतून निर्माण झाले आहे, ते कोणाच्या 'दासोपतांच्या झोळीत टाकण्यासाठी नव्हते.'

'सांस्कृतिक विकृतीचा निषेध!': ऐतिहासिक पुराव्यांचा लवलेखी नसलेली विधाने करून समाजाची दिशाभूल करणाऱ्या थिरेंद्र शास्त्रीसारख्या प्रवृत्तींनी हे लक्षात ठेवावे की, महाराष्ट्र आपल्या दैवताचा अपमान कदापि सडन करणार नाही. दैदिप्यमान इतिहास पुसून सोयीचा उतरलेला इतिहास आहे, तो कृष्णाच्या स्वप्नातील काल्पनिक कथा नव्हे!.

आणि काल्पनिक इतिहास रचण्याचे धाडस पुन्हा करू नये. 'छत्रपती शिवाजी महाराज हे थकणारे नव्हे, तर थकलेल्या मनांमध्ये नवी उमेद निर्माण करणारे युगपुरुष आहेत! शिवरायांचा इतिहास हा पुराव्यांच्या कसोटीवर उतरलेला इतिहास आहे, तो कृष्णाच्या स्वप्नातील काल्पनिक कथा नव्हे!.

महिलांना राजकीय आरक्षण विधेयक मिळाले, मात्र त्यासाठी लोकसभेत बहुमत मिळवण्यासाठी सरकारला प्रयत्न करावे लागले. त्यामुळे भाजप सरकारचे यश दिसत असले तरी महिला हक्कांच्या दृष्टीने हा प्रस्न नवीन नाही. भारताच्या स्वातंत्र्याच्या काळजात महिलांच्या हक्कांसाठी मोठा संघर्ष झाला होता. महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्वातंत्र्यानंतर पहिल्या कायदा मंत्रिपदावर असताना महिलांच्या हक्कांसाठी 'हिंदू कोड बिल' मांडले. या विधेयकाद्वारे महिलांना संपत्तीतील हक्क, वारसा हक्क, घटस्फोटाचा अधिकार, पुनर्विवाहाचा अधिकार, रक्तक घेण्याचा हक्क अशा अनेक मौलभूत अधिकारांची तरतूद करण्यात आली होती. फेब्रुवारी 1951 मध्ये हे विधेयक संसदेत मांडण्यात आले. मात्र, सनातनी व पारंपरिक विचारसरणीच्या नेत्यांनी या विधेयकाला तीव्र विरोध केला. 'आमच्या धर्मात हस्तक्षेप करणाऱ्या डॉ. आंबेडकरांना अधिकार नाही,' असे सांगत अनेकांनी या विधेयकाला विरोध दर्शवला. यामुळे संसदेत हे विधेयक अडकून पडले. या विधेयकाच्या समर्थनार्थ महिला संघटनांनी मोठे आंदोलन केले.

प्रत्येक समाजातील संघटन हे मजबूत असावे. सोबतच समाजहितकारिता, देशहितकारिता प्रत्येकांनी झगडावे. हाच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा खरा संदेश होता आणि आहे. मजबूत संघटनांच्या माध्यमातून वचित, पीडित दुर्लक्षित समाजाचे प्रस्न सोडवून त्यांचे जीवनमान उंचवावे. यासाठी त्यांनी उच्चकोटीची ज्ञानसंपदा प्राप्त करून जातीयवादी वर्णव्यवस्थेच्या विरुद्ध त्यावेळच्या ना पैसा, ना बुद्धिमत्ता असलेल्या अज्ञानी लोकांना जवळ करून मजबूत संघटनेच्या माध्यमातून प्रस्न मागे लावले होते. म्हणून ते म्हणतात, 'माझ्या मागे तुम्हा लोकांच्या अभेद्य ऐक्याचे कवच आहे. त्यानेच मला बळकटी आली आहे. म्हणून तुम्ही आपापसात भाडू नका. माना-पानासाठी चढाओढ करून एकमेकात बेकी करू नका. संदर्भ - खंड - 18 भाग - 2. पृष्ठ. क्र. 311 पैरा - शेवटचा. वृत्तपत्र जनता. 20 जाने 1940. आजच्या घडीला सत्ताधारी ब्राम्हणी संघ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या उपरोक्त संदर्भाला - विचारसरणीला जागृत असून,

महिला हक्कांची भूणहत्या – सन 1951!

दिल्लीत महिलांनी उपोषण केले आणि या विधेयकाला पाठिंबा द्यावला. तरीही तत्कालीन प्रधामंत्री जवाहरलाल नेहरू यांनीही तातडीने हे विधेयक पुढे नेण्यास टाळाढळ केली. या पार्वर्भूमीवर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अत्यंत व्यथित झाले. महिलांच्या हक्कांसाठी केलेले प्रयत्न वारंवार अपयशी ठरत असल्यामुळे त्यांनी 27 सप्टेंबर 1951 रोजी कायदामंत्री पदाचा राजीनामा दिला. 11 ऑक्टोबर 1951 पर्यंत ते या पदावर होते, पण अखेरीस त्यांनी मंत्रिपदाचा त्याग केला. महिलांच्या हक्कांसाठी मंजीपदाचा त्याग करणारे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे एकमेव नेते ठरले. त्यांनी मंत्रिपद सोडल्यानंतरही 'हिंदू कोड बिल' संमत व्हावे यासाठी प्रयत्न सुरू

बहुजन सौरभ

बोलताना या इतिहासाची आवडण ठेवणे आवश्यक आहे. आज काहीजण स्वतःला महिला हक्कांचे समर्थक म्हणून मिरवतात; परंतु इतिहास पाहिला तर महिलांच्या हक्कांसाठी सर्वात मोठा आणि निर्णायक संघर्ष डॉ. आंबेडकर यांनीच केला आहे. म्हणूनच महिला सक्षमीकरणचा खरा पाया त्यांच्या विचारांत आहे. ■■■

घनश्याम पांडुरंग मुळे,

- 18 भाग - 1. पृष्ठ. क्र. 449. पैरा - 2 मधली ओळ. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारतीय संविधानाद्वारे सर्व धर्मीय लोकांना भौतिक सुख प्रदान केले आहे. फक्त आणि फक्त एकसंघटित राहून न्याय - हक्कासाठी झगडणे आहे. परंतु ज्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारतातील शोषित - पीडित लोकांना गुलामगिरीच्या गर्देतून मुक्त केले आहे. परंतु याचे भान विस्मरण आजचे समाजातील काही भांडारी पुरवरी आमिषातडी - लालसेपेटी पुन्हा ब्राम्हणी सत्ताधारी संघात सामील झाले आहे. म्हणून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि दूरदुष्टीपासुळे उपरोक्त संदर्भात शेवटी - पण जर या मोहाला बळी पडला तर त्यांच्या पयातील तुम्ही घुंगरू बनाल व तुमच्या नशिबाची गुलामगिरी टळणार नाही. हे म्हणण्या मागचे काय प्रयोजन होते. ते समजून घेणे गरजेचे आहे.

म्हणून 'लढले नाही तरी चालेल, पण विकल्या जावू नये...' ■■■

बहुजन सौरभ

विचार आजही तितकाच महत्त्वाचा आहे. ईश्वर आणि भक्त यांच्यामध्ये कोणत्याही मध्यस्थाची गरज नाही, ही भूमिका स्वीकारली, तर बुवाबाजीची पायाभरणीच कोसळेल. कारण बुवाबाजी ही मध्यस्त्रीवरच उभी आहे, तीच जर नाकारली, तर ढोंगी बुवांचे अस्तित्वच संपुष्टात येईल. महाराष्ट्राची संत परंपराही याच विचाराला बळ देते. संत तुकारामांनी 'अंगा लावून्या राख, डोठे झाकूनी करिती पाप' असे म्हणत ढोंगी साधूवर कठोर टीका केली आहे. संतांनी नेहमीच मानवतेचा, समतेचा आणि विवेकाचा संदेश दिला. त्यांनी कर्मकांड आणि अंधश्रद्धेला विरोध करून समाजाला जागृत करण्याचे काम केले. हीच परंपरा पुढे नेण्याची गरज आज निर्माण झाली आहे. खरे तर, बुवाबाजीविरुद्धचा लढा हा केवळ कायद्याने जिंकता येणार नाही. तो लढा विचारांचा आहे. शिक्षण, वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि विवेक यांचा प्रसार केल्याशिवाय हा प्रस्न सुटणार नाही. मुलांच्या मनात लहानपणापासून प्रस्न विचारण्याची सवय, वैज्ञानिक विचारसरणी आणि तर्कशुद्ध दृष्टिकोन विकसित करणे अत्यावश्यक आहे. अन्यथा, पुढची पिढीही याच अंधश्रद्धेच्या जाळ्यात अडकत राहील. आज गरज आहे ती समाजाने स्वतःमध्ये बदल घडवून आणण्याची. 'भटमुक्त व्हा, भुयमुक्त व्हा' हा केवळ नारा नसून तो एक सामाजिक क्रांतीचा मार्ग आहे. बुवाबाजी करणाऱ्यांना दोष देण्यापेक्षा त्यांच्या मागे जाणारी मानसिकता बदलणे अधिक महत्त्वाचे आहे. लोकांनी प्रस्न विचारायला शिकले पाहिजे, अंधानुकरण थांबवले पाहिजे आणि विवेकाला प्राधान्य दिले पाहिजे. शेवटी, अशोक खरातसारख्या प्रकरणांवर संताप व्यक्त करणे आवश्यक आहे, पण त्यापेक्षा अधिक आवश्यक आहे ती कायमस्वरूपी बदलाची दिशा ठरवणे.

समाजाने सत्यशोधक विचार स्वीकारला, तरच बुवाबाजीच्या या अंधाऱ्या युगाचा अंत होईल. अन्यथा, आज खरात आहे, उद्या दुसरा कुणीतरी असेल आणि शोषणाची ही साखळी अखंड सुरूच राहील. त्यामुळे आता वेळ आला आहे. बुवाबाजीविरुद्ध उभे राहण्याची, विवेक स्वीकारण्याची आणि सत्यशोधक विचाराची कास धरण्याची! ■■■

अनुज हुलके,
9823883541

लेक अनंतायन
लेक संसारातील सर्वात मोठी संपत्ती म्हणजे चांगला जोडीदार. तो ज्याला लाभला त्याचा संसार सुखाचा होतो. म्हणून प्रत्येक लेकीच्या बापाला वाटते, आपली लेक चांगल्या घरात घडवी. ज्याची लेक सुखात तो खरा भाग्यवंत. पण सुखाची व्याख्या तरी काय? तर केवळ मोठे घर, प्रचंड संपत्ती, सर्व भौतिक सुखसाधने यापेक्षाही महत्त्वाचे आहे, ते म्हणजे एकमेकांविषयी जिज्ञाह्य, विश्वास, समर्पण, तिला हवा मायेचा हळूवार स्पर्श, तिचे दुःख समजून घेणारे, तिच्या सुखात सहभागी होणारे. बोलण्याचा ओघात एका लेकीचे वडील तिच्या आईला म्हणाले, 'लेक माहेरी असेपर्यंत तिचा प्रत्येक चांगला आणि योग्य जडू पूर्ण करण्याचा मनापासून प्रयत्न करावा. तिला हवे ते द्यावे. कारण सासरी गेल्यावर तुम्ही तिला काहीही देतो म्हणाले, तरी समजदार लेकीच्या तोंडून फक्त एकच वाक्य बाहेर पडते 'बाबा! खरेच मला याची काहीही आवश्यकता नाही.' लोक मुलगा आणि मुलीत किती भेद करतात? तिला खरे स्वातंत्र्य देतात का? आता हेच बघ! मुलांची जर अनेक लोकांशी ओळख असेल तर सर्वजण म्हणतात, 'त्याचा जनसंपर्क चांगला आहे. त्याची लोकसंप्राहक वृत्ती आहे. तो मनमिळवू असून त्याचा स्वभाव आणि इतरांशी असलेला व्यवहार हा खूप चांगला आहे.' पण याउलट जर लेकीतही हेच गुण असले तर लोक लगेच म्हणतात, 'मुलगी चरित्रहीन आहे.' माहेर असो की सासर, लेकीला सांभाळून घ्यायला हवे. पण जशी अपेक्षा आपण तिच्या सासराच्या मंडळीकडून करतो. तशीच अपेक्षा त्यांना आपल्या लेकीकडूनही असते. याचा लेकीला विस्पर पडला कामा नये.' ■■■

बहुजन सौरभ

स्वामिनाथे स्मरणशिव १३९

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा पुतळा लोकार्पण, जिल्हा चंद्रपूर

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे आमचे मुक्तीदाते असून तेच आमचे मार्गदर्शक आहेत. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा पुतळा आहे. जवळ विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात येते. दिनविशेष कार्यक्रमांला मोठ्या प्रमाणात गाव परिसरातील नागरिक उपस्थित असतात.

संवाद मित्र, मुकूंद मेश्राम.
मो 9923522083

धम्मसंगोष्ठी ...

महत्वाचे

मैत्री महिला विकास मंडळ तर्फे बुद्ध पौर्णिमा

नागपूर : मैत्री महिला विकास मंडळ, विठ्ठलवाडी व अष्टविनायक कॉलनी यांच्या संयुक्त वतीने 2570 वैशाख बुद्ध पौर्णिमा निमित्त सार्वजनिक बुद्ध महोत्सव कार्यक्रमात परिसरातील नागरिकांनी मोठ्या प्रमाणात उत्स्फूर्त सहभाग घेतला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी जेष्ठ पालक भाषेचे जाणकार कमलाकर डोंगरे होते, तर कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी प्रो. डॉ. सरोज डांगे व अॅड. उज्वला गणवीर यांनी बुद्धाच्या जीवनातील त्रिगुणी पौर्णिमा कथा महत्त्वपूर्ण होत्या हे त्यांनी अत्यंत सोप्या भाषेत समजावून सांगितले. कार्यक्रमाचे संचालन वंदना वासनिक यांनी तर रंजना चव्हाण यांनी प्रास्ताविक भाषणानुसार संस्थेचे कार्य आतापर्यंत कसे सुरळीतपणे चालत आले हे समजावून सांगितले तसेच आभार शकुंतला गेडाम यांनी व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे यशस्वी आयोजनासाठी सर्वांनी विशेष सहकार्य केले.

हरदासनगर येथे बुद्ध जयंती साजरी

नागपूर : तथागत भगवान गौतम बुद्ध यांच्या 2570 व्या जयंतीनिमित्त डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चॅरिटेबल ट्रस्ट, भारतीय बौद्ध महासभा नगर शाखा उत्तर नागपूर आणि समता सैनिक दल यांच्या संयुक्त विद्यमाने हरदासनगर, कांडप मशीनजवळ उत्तर नागपूर येथे वैशाख पौर्णिमेनिमित्त बुद्ध जयंती कार्यक्रम उत्साहात पार पडला.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी बौद्धार्च्य भगवान कांबळे होते. प्रारंभी तथागत भगवान बुद्ध, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि त्यागमूर्ती माता रमाई यांच्या प्रतिमांना पुष्पहार अर्पण करून दीपप्रज्वलन करण्यात आले. त्यानंतर बुद्ध वंदना, धम्म वंदना आणि संघ वंदना घेऊन कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे भारतीय बौद्ध महासभेचे महासभारक्षक विजय मेश्राम यांनी उपस्थित पदाधिकारी व कार्यकर्त्यांना वैशाख पौर्णिमा आणि बुद्ध जयंतीचे महत्त्व सांगत मार्गदर्शन केले. यावेळी गौतम पाटील, निरंजन वारकर, डॉ. तक्षील वासनिक, पंचशीला सहारे, रमा सोमकुवर, विशाखा लोखंडे, गीता जाधवकर, माया देशभरतार, हर्षिका, संध्या पाटील, निशा कांबळे, सुनीता लव्हाडे, सरोज खोब्रागडे, भगवान कांबळे आदी मान्यवर मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. संचालन सरोज खोब्रागडे यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन गौतम पाटील यांनी केले. शेवटी 'सरणतय गाथा' घेऊन कार्यक्रमाची सांगता झाली.

जलपात्राचे वाटप करून बुद्ध जयंती साजरी

नागपूर : संपूर्ण विश्वाला शांतीचा संदेश देणारे महाकारणिक तथागत गौतम बुद्ध यांची 2570 वी जयंती भारतीय बौद्ध महासभा शाखा शांतीनगरतर्फे साजरी करण्यात आली. डॉ. आंबेडकर चौक येथील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या पुतळ्याला शिवनाथ नागदिवे यांच्या हस्ते माल्यार्पण करण्यात आले असून नागसेन पंचकमेटी जयभीम चौक येथे डॉ. बिना नगरारे यांच्या हस्ते धम्म ध्वज फडकविण्यात आले. सुर्यभान शेंडे आणि शिवनाथ नागदिवे यांनी तथागत बुद्धाचा जन्म, ज्ञानप्राप्ती व महापरिनिर्वाण वैशाख पौर्णिमेला झाला असल्याने या पौर्णिमेला त्रिगुणी पौर्णिमा बुद्ध म्हणतात असे सांगून ते पुढे म्हणाले की आज जगामध्ये युद्ध सुरू झाले असल्यामुळे देशाच्या आर्थिक व्यवस्थेवर परिणाम पडला आहे, म्हणून या जगाला युद्धाची गरज नसून बुद्धाची गरज आहे असेही त्यांनी आपल्या भाषणात सांगितले. या पावन पक्षाचे औचित्य साधून भारतीय बौद्ध महासभेतर्फे खीरदान व पक्ष्यांसाठी जलपात्र वितरित केले. संचालन विकात कांबळे व आभार प्रदर्शन नागसेन मेश्राम यांनी केले. यावेळी डॉ. बिना नगरारे, राष्ट्रपाल पंजभिये, हरिचंद्र वासनिक, युवराज मडामे, दिलीप महाजन, अनिल खोब्रागडे, राष्ट्रपाल बोदेले, श्रीकृष्ण मेश्राम, दमयंती देशभरतार, अरुण डोंगरे, आकाश निकोसे, ज्योती देशभरतार, सुनील इंगळे इत्यादी उपस्थित होते.

समाज संघटित ठेवण्यासाठी या अमृत महोत्सवाचा उपयोग व्हावा : आ. डॉ. नितीन राऊत

नागपूर : वर्तमान काळ हा समाजासाठी मोठ्या संकटकाचा काळ आहे. रोज नव्या समस्या निर्माण केल्या जात आहे. संविधान आणि लोकशाही पायदळी तुडविण्याचे दुष्कृत्य सत्ताधारी करीत आहेत. त्यामुळे देशातील सर्व जातीधर्माचे कष्टकरी, मजूर, शेतकरी, बेरोजगार गुलामीकडे जात आहे. त्याचा मुकाबला करण्यासाठी समाज संघटित झाला पाहिजे. बुद्ध विहार समन्वय समितीने आठ सक्रिय कार्यकर्त्यांचा अमृत महोत्सव सोहळा आयोजित केला. त्याचा उपयोग निश्चितच समाजाची संघटन शक्ती वाढवण्यासाठी होईल असे प्रतिपादन आ. डॉ. नितीन राऊत यांनी केले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सांस्कृतिक सभागृह उरुवला कॉलनी, वर्षा रोड, नागपूर येथे आयोजित आठ कार्यकर्त्यांच्या संयुक्त आंबेडकरी विचारवंत प्रा. देविदास घोडेस्वार यांनी मुख्य वक्तें मार्गदर्शन केले. त्यावेळी ते म्हणाले, संविधान आणि लोकशाही या मूलतत्वांसोबत बुद्ध धम्म हा सुसंगत आहे. परंतु आज हा देश हिंदू आहे असे सत्ताधारी ठासून सांगत असल्याने धर्मनिरपेक्षता नष्ट होत आहे. आज ज्यांचा आपण अमृत महोत्सव सोहळा साजरा केला आहे त्यांनी आपले कर्तव्य पार पाडत वयाची 75 वर्षे पूर्ण केली आहेत. म्हणून बौद्ध समाजाने त्यांचा सन्मान केला आहे ही अविस्मरणीय आणि अनुकरणीय बाब आहे असे ते म्हणाले. महेंद्र बुद्धवर बारसागडे यांनी या प्रसंगी मार्गदर्शन केले. अध्यक्ष अशोक सरस्वती बौद्ध यांनी मार्गदर्शन करताना कार्यकर्ता हा संघटनेचा कणा असतो हे लक्षात आणून दिले. त्या कार्यकर्त्यांचा उत्साह वाढला पाहिजे, त्यांनी केलेला त्याग समाजाने गौरविता पाहिजे, त्यांचे आनंदात समाजाने सहभागी झाला पाहिजे. तरच त्याला काम करताना ऊर्जा मिळते. गौरव करणे हे उत्तम मंगल आहे हे बुद्ध वचन असल्याचे त्यांनी सांगितले. याप्रसंगी भिक्खू कुलाल धम्मो

सुंथरो, प्रा. चनयसम धाबडे, अॅड. उत्तमकुमार शेंडे, माधवराव चिंचखेडे, केशवराव उके, उत्तमराव मेश्राम, मोतीलाल नाईक आणि पुंडलीकराव गायकवाड या आठ सक्रिय कार्यकर्त्यांचा शाल, पुष्पगुच्छ आणि सन्मानपत्र देऊन आ. नितीन राऊत, प्रा. देविदास घोडेस्वार यांच्या हस्ते केला. तत्पूर्वी या आठ सत्कारस्मृतीचे सन्मानपत्र वाचन ए.के. पाटील, प्रा. आनंद वासनिक, तारा गजभिये, डॉ. सरोज आगलावे, प्रमिला सोनवणे, दामोदर लोखंडे, विपुलीचंद्र गजभिये यांनी केले. संचालन अरविंद नारकर, प्रास्ताविक दामोदर लोखंडे, आभार प्रदर्शन विश्वनाथ लोखंडे यांनी केले. सत्काराला उत्तर देताना सर्व सत्कारस्मृतींनी थोडक्यात आपले मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाला दोनशे बुद्ध विहार समन्वयक उपस्थित होते.

प्रज्ञाज्योत बुद्ध विहारात बुद्ध जयंती उत्सव

ध्वजारोहणाने झाली. त्यानंतर प्रमुख वक्तें अनिरुद्ध तसेच उपस्थित उपासक-उपासिकांनी विहारबाहेरील तथागत बुद्धांच्या प्रतिमेला पुष्प अर्पण करून अभिवादन केले. विचारमंचावर अध्यक्षस्थानी निलकंठ बहादुरे, प्रमुख वक्तें अनिरुद्ध तर विशेष निमंत्रित बनकर उपस्थित होते. संचालन व प्रमुख वक्त्यांचा परिचय सचिव मिलिंद मेश्राम यांनी करून दिला. भते अनिरुद्ध यांच्या मार्गदर्शनाखाली त्रिशरण व पंचशील ग्रहण केले. त्यानंतर कविता मंडपे यांनी भारतीय संविधानाची उद्देशिका व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिलेल्या 22 प्रतिज्ञांचे वाचन केले. यावेळी 2588 वा बुद्ध जयंती उत्सव साजरा केला. आपल्या प्रवचनात भते अनिरुद्ध यांनी 'तथागत बुद्धांनी देव, ईश्वर, अधश्चर्या, चमत्कार व अघोरी विद्या का नाकारली' या विषयावर सखोल मार्गदर्शन केले. अध्यक्षीय भाषणात एन.व्ही. बहादुरे यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दिलेल्या 22 प्रतिज्ञांचा संदर्भ देत बुद्धधर्मातील तर्कशुद्धता व समतावादी विचार अधोरेखित केले. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन भगवान निमागडे (कोषाध्यक्ष) यांनी केले. धम्म पालन गाथेने कार्यक्रमाची सांगता झाली. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी विहाराचे पदाधिकारी, सदस्य तसेच उपासक-उपासिकांनी विशेष परिश्रम घेतले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मिशन संयुक्त जयंती साजरी

नागपूर : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मिशन व बहुजन हिताय संघ यांच्या संयुक्त विद्यमाने 1 मे 2026 रोजी मिशनच्या परिसरात महाराष्ट्र दिन, कामगार दिन आणि बुद्ध पौर्णिमा या त्रिवेणी योगानिमित्त अभूतपूर्व कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमांला मोठ्या संख्येने नागरिक व मिशनचे सभासद उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी सुरेश पानतावणे विराजमान होते. प्रारंभी महाकारणिक भगवान गौतम बुद्ध आणि भारतीय संविधानाचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमांना माल्यार्पण करून उपस्थितांनी पुष्प अर्पण केले. त्यानंतर सामूहिक बुद्ध वंदना घेण्यात आली. मिशनचे सचिव सी.एम. चव्हाण यांनी प्रास्ताविकातून महाराष्ट्र दिन, कामगार दिन आणि बुद्ध पौर्णिमेचे सन्मान करणयात असे सांगून ते पुढे म्हणाले की आज जगामध्ये युद्ध सुरू झाले असल्यामुळे देशाच्या आर्थिक व्यवस्थेवर परिणाम पडला आहे, म्हणून या जगाला युद्धाची गरज नसून बुद्धाची गरज आहे असेही त्यांनी आपल्या भाषणात सांगितले. या पावन पक्षाचे औचित्य साधून भारतीय बौद्ध महासभेतर्फे खीरदान व पक्ष्यांसाठी जलपात्र वितरित केले. संचालन विकात कांबळे व आभार प्रदर्शन नागसेन मेश्राम यांनी केले. यावेळी डॉ. बिना नगरारे, राष्ट्रपाल पंजभिये, हरिचंद्र वासनिक, युवराज मडामे, दिलीप महाजन, अनिल खोब्रागडे, राष्ट्रपाल बोदेले, श्रीकृष्ण मेश्राम, दमयंती देशभरतार, अरुण डोंगरे, आकाश निकोसे, ज्योती देशभरतार, सुनील इंगळे इत्यादी उपस्थित होते.

केले. संस्थेचे सचिव सी.एम. चव्हाण आणि कोषाध्यक्ष बी.टी. वाहणे यांनी देशाची स्वीकारून त्यांचे आभार मानले. यावेळी ना.रा. तिरपुडे यांनी बुद्ध पौर्णिमेच्या निमित्ताने भगवान बुद्धांच्या शिकवणीवर मार्गदर्शन केले. 'बुद्ध हा धम्म आहे, धर्म नाही. धम्म माणसाला माणुसकीची जाण करून देतो,' असे सांगत त्यांनी मानवाच्या दुःखाचे मूळ तूणेत असल्याचे स्पष्ट केले. तूण, लोभ, हिंसा आणि युद्धामुळे जगत अशांतता निर्माण होत असून तूणेश्वर विजय मिळवणे हाच शांततेचा मार्ग असल्याचे त्यांनी नमूद केले. अध्यक्षीय भाषणात सुरेश पानतावणे म्हणाले की, 'तूणचाच ही मानवाची सर्वात मोठी समस्या असून त्यावर मात करण्यासाठी गौतम बुद्धांची शिकवण, पंचशील आणि दहा परिमर्तांचे पालन करणे आवश्यक आहे.' बी.टी. वाहणे यांनी आपल्या परिवारातर्फे शहरातील विविध संस्थांना गरीब विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासाठी, साहित्य व शिकवणीसाठी नियमित मदत केली जात असल्याचे सांगितले. त्यांच्या या सामाजिक बांधिलकीचे उपस्थितांनी कौतुक

भांडूपच्या माता रमाबाई आंबेडकर नगरमध्ये एकसंघ जयंती महोत्सव

भांडूप : भांडूप येथील माता रमाबाई आंबेडकर नगर येथे विविध गटांतील मतभेद बाजूला ठेवून तरुण व कलावंतांनी एकत्र येत एकसंघ जयंती महोत्सव साजरा केला. छत्रपती शिवाजी महाराज, महात्मा ज्योतिबा फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी सर्व कार्यकर्ते, देणगीदार, महिला व रहिवाशांचे तसेच भांडूप पोलीसांचे सहकार्य लाभले. समितीचे पदाधिकारी व सदस्यांच्या एकत्रित प्रयत्नांचे सर्वत्र कौतुक करण्यात आले.

मैत्री कॉलनीत एकता समितीच्या वतीने संयुक्त जयंती उत्साहात

नागपूर : मैत्री कॉलनी, नारी रोड येथील एकता समितीच्या वतीने बुद्ध पौर्णिमेनिमित्त विविध सामाजिक, सांस्कृतिक आणि प्रबोधनपर कार्यक्रमांचे आयोजन करून उत्साहात बुद्ध जयंती साजरी करण्यात आली. तसेच महात्मा ज्योतिराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची संयुक्त जयंती उत्साहात पार पडली. या कार्यक्रमात नागरिकांनी मोठ्या संख्येने सहभाग घेत सामाजिक प्रतिमांना पुष्पहार अर्पण करून करण्यात आली. प्रमुख पाहुणे म्हणून संगीता पाटील, भावना लोणेगरे, मनीष बनसोड आणि दिनेश यादव उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी दिलीप उंदीरवाडे होते. वर्षा चव्हाण, मंगला गजभिये व सहकार्यांनी स्वागत गीत सादर करून उपस्थितांचे स्वागत केले. नगरसेवकांनी परिसरातील पर्यावरणीय समस्या सोडविण्यासोबतच मैत्री पार्कच्या सुरोभीकरणाचे आश्वासन दिले. संगीता पाटील यांनी महिला सशक्तिकरणाचे महत्त्व अधोरेखित केले. कार्यक्रमात 'महाडवा सत्याग्रह' या ऐतिहासिक चळवळीवर आधारित प्रभावी नाटका सादर केली. बुद्ध गीते, भीमगीते, प्रश्नमंजुषा स्पर्धा तसेच महिलांच्या लेखीम सादरीकरणानुसार सामाजिक समता, स्वाभिमान आणि परिवर्तनाचा संदेश देण्यात आला. यावेळी बुद्ध जयंतीनिमित्त कॅन्डल मार्चही काढला. कार्यक्रमाच्या यशस्वी गौरवनाथ भेलें, प्रशांत रामटेके, विजय चव्हाण, धनंजय गजभिये, अरविंद साखरे, सतीश मेश्राम, प्रकाश पाटील, रमेश नवरिया, सिद्धार्थ बागडे, कैलाश साखरे, रिकू कोसे, मंगला गजभिये, वर्षा चव्हाण, विजेता पाटील, वैशाली धरडे, धनंजय गायधने, आम्रपाली साखरे, निलिमा हुमनेकर आदींनी परिश्रम घेतले. संचालन दामोदर रामटेके, मंगला गजभिये आणि सतीश मेश्राम यांनी केले, तर आभार प्रदर्शन सचिव गौरवनाथ भेलें यांनी केले.

घर तिथे सैनिक अन् गाव तिथे शाखा निर्माण करा : भदन्त नागदिपंकर

नागपूर : देशात बंधुभाव रुजवणे आणि संविधानिक रिपब्लिकन विचार मजबूत करण्याचा संकल्प समता सैनिक दलाने घेतला आहे. यासाठी घर तिथे सैनिक आणि गाव तिथे शाखा निर्माण करून घराघरातून नवप्रशिक्षित सैनिक पळविण्यात यावेत असे आवाहन समता सैनिक दलाने दीक्षाभूमीवरून केले. समता सैनिक दलाच्या ध्वजदिनाच्या 89 व्या वर्धापन दिनानिमित्त मंगळवारी दीक्षाभूमी येथे संमेलन आयोजित करण्यात आले होते. भदन्त नागदिपंकर महास्थविर यांचे हस्ते या संमेलनाचे उद्घाटन करण्यात आले. समता सैनिक दलाचे राष्ट्रीय जि.ओ.सी. प्रदिप डोंगरे अध्यक्षस्थानी होते. प्रमुख वक्तें राष्ट्रीय सचिव अमर दिपंकर प्रमुख अतिथी ट्रेनिंग चिफ संघप्रिय नाग. असी. ट्रेनिंग चिफ सि.टी. मेश्राम, सचिव पृथ्वी मोटघरे, विदर्भ जि.ओ.सी. राजकुमार वंजारी, जिल्हा जि.ओ.सी. प्रमोद खांडेकर, सचिव आकाश मोटघरे, प्रतिभा खेडकर, वर्षा मेश्राम, रमा उके प्रामुख्याने व्यासपीठावर उपस्थित होते. याप्रसंगी वक्त्यांनी समता सैनिक दलाच्या गौरवशाली इतिहासावर प्रकाश टाकला. समाजातील अन्याय, अत्याचारांविरुद्ध आणि बुद्धगया महाबोधी महाविहार मुक्ती आंदोलन

तसेच जनजागृतीसाठी समता सैनिक दलाची भूमीका यावरही विचार व्यक्त करण्यात आले. एकूणच आजच्या परिस्थितीत समता सैनिक दलाला महत्वाची भूमिका बजावायची असून बाजसाठी देशभरात गावगावांमध्ये समता सैनिक दलाची शाखा निर्माण करण्याचा संकल्प यावेळी करण्यात आला. बि.एम. बागडे, जयंत सहारे, अरविंद नंदेश्वर, सुंदर चव्हाण, गोवर्धन रामटेके, पद्मकर चौधरी, सुरशील कळम्बर, ज्ञानदेव गजभिये, फुलचंद गजभिये, पंकज साळवे, गणेश वानखेडे, राहु ढके, मनोहर भोगे, रमेश ढवळे, संचपाल चंदनखेडे, उषा पित्रेगार, रत्नाला गायकवाड, सुनिता ढवळे, राधिका रामटेके, सविता हिवडे, विमल महेशकर, ममता मडके, सुजाता घोडेस्वार इ. उपस्थित होते. संचालन राजकुमार वंजारी यांनी केले तर दलाच्या जयघोषानंतर कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

बहुजन मैत्री संघातर्फे बुद्ध जयंती

सहभागी झालेल्या मुलामुलींना तसेच महिला व पुरुषांना मेमेंटो व ग्रंथ देऊन गौरविले. प्रबोधनकार अनिरुद्ध शेवाळकर यांनी चळवळीवरील प्रबोधनात्मक गीत सादर करून उपस्थितांना मंत्रमुग्ध केले. 'महायुद्धाच्या सावटात संपूर्ण जगासाठी पुढील मार्ग : बुद्धाचा सद्धम्म' या विषयावर प्रमुख वक्तें डॉ. विकास जाधवकर यांनी मार्गदर्शन केले. अध्यक्षीय भाषणात प्रा. धाबडे यांनी अमेरिका व इस्त्राईल यांनी इराणविरुद्धात सुरू केलेल्या युद्धाच्या पार्श्वभूमीवर भारताने ठोस परराष्ट्र नीती न अंगिकारल्याने देशाची उघाटाण होत असल्याचे मत व्यक्त केले. कार्यक्रमाची प्रस्तावना सुधाकर दुबे यांनी केली. संचालन खेमचंद भागवतकर यांनी तर आभार प्रदर्शन व्ही. पी. वाघमारे यांनी केले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी सरोज डांगे, कला दुबे, निलीमा भागवतकर, लता मेश्राम, वैजयंता सोनटके, सविता धाबडे, वर्षा गजभिये, भीमराज मेश्राम, अशोक बहादुरे, सिद्धार्थ गायकवाड, नरेंद्र ताकसांडे, विलास भागवतकर व अरुण रामटेके यांनी मोलाचे योगदान दिले.

विश्वकर्मानगरात भीमोदय मंडळाच्या वतीने बुद्ध जयंतीनिमित्त विविध कार्यक्रम

नागपूर : विश्वकर्मा नगर येथे भीमोदय मंडळाच्या वतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अभ्युत्थन कक्षात बुद्ध जयंतीनिमित्त विविध सामाजिक, सांस्कृतिक व प्रबोधनात्मक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमांला परिसरातील नागरिकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. कार्यक्रमाची सुरुवात आर्या रुची धम्मचारी यांच्या प्रवचनाने झाली. त्यांनी गौतम बुद्ध यांच्या धर्मातील प्रज्ञा, शील व करुणा या मूल्यंवर मार्गदर्शन केले. त्यानंतर लहान मुलांसाठी ड्रॉइंग स्पर्धा, मुलामुलींसाठी संगीत खुर्ची व लिंबू-चमचा स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या. या स्पर्धांचे उद्घाटन ई.जि. अविनाश बडोे यांच्या हस्ते झाले. सांस्कृतिक कार्यक्रमांतर्गत एम. व्ही. पारदे यांच्या सुगम भाषांतरात कार्यक्रमात पार पडला. महिलांसाठी वेशभूषा, मनोरंजन व वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आल्या. ज्यामध्ये मोठ्या संख्येने महिलांनी सहभाग घेतला. परित्राण पाठ व धम्मप्रवचनाचा कार्यक्रमाला धम्मप्रचारक राहुल महाकाळे यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. याच दिवशी महिला व मुलींसाठी रांगोळी स्पर्धा घेण्यात आली.

कार्यक्रमाचा समारोप बक्षीस वितरणाने झाला. महिला भीमोदय मंडळाच्या अध्यक्ष मुक्ता गावंडे यांच्या हस्ते विजेत्यांचा गौरव केला. गावंडे परिवाराच्या वतीने विहारामध्ये भोजनदानही झाले. कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी मंडळाच्या अध्यक्ष मुक्ता गावंडे, सचिव पुष्पांजली गजभिये तसेच सर्व महिला सदस्यांनी विशेष परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे संचालन पुष्पांजली गजभिये यांनी केले. तारा पाटील यांनी भावगीत सादर केले, तर धनविजय यांनी आभार प्रदर्शन केले. यावेळी तारा पाटील, जोत्सा कांबळे, सुनीता रणवीर, जंगले, आल्या, ज्यामध्ये मोठ्या संख्येने महिलांनी सहभाग घेतला. परित्राण पाठ व धम्मप्रवचनाचा कार्यक्रमाला धम्मप्रचारक राहुल महाकाळे यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. याच दिवशी महिला व मुलींसाठी रांगोळी स्पर्धा घेण्यात आली.